

ПОЯВИ ДУХІВ

У БРОДАХ

(Протоколи Комісії)

Зібрав і вступне слово написав:

О. Др. Гавриїл Костельник

ЛЬВІВ 1923

З друкарні Ставропільського Інституту

під управою Ю. Сидорака.

10

ПОЯВИ ДУХІВ

У БРОДАХ

(Протоколи Комісії)

Зібрав і вступним словом заосмотрив:

О. Др. Гавриїл Костельник

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

20.190

Gavriil Kostelnik

ЛЬВІВ 1923

З друкарні Ставропільського Інституту
під управою Ю. Сидорака.

ЭЗФ-421.2 +
ЭЗ91.5-5

Львівська державна наукова бібліотека

Всі права застережені.

Львівська державна наукова бібліотека

2928

Вступне слово.

Найдавнійша історія переказала нам чимало дивних, неімовірних вісток про появи духів то добрих, то злих, то людських душ (людей, що померли). Так для приміру згадаємо з біблії ту таємну руку, що нагло виступила зі стіни царської палати у Вавилоні в часах пророка Даниїла, і написала: мене, текель, уфарсин (Дан. 5, 5—31), та появу судді Самуїла, який по смерті з'явився цареві Савлови (I. Царств 28, 8—25).

Богато людей вважає такі вістки за видумки, легенди, уяви, привиди — то-що.

І не диво! Події, про які говорять ці вістки, так противні, так чужі нашому щоденному, звичайному досвідові, нашому знанню світа, що критичному чоловікови трудно приходить згодитися на їх правдивість. А що наука в нових часах поглибила й поширила сей наш звичайний досвідний світ — можна сказати — до безконечности, то для нинішніх людей віра в появи духів ще тим труднійша. Від найменших електронів та клітин до молочної дорозги, до найдальшої зорі на небі — все те творить одну суцільну систему, в якій володіють невмолимі закони фізики, хемії, фізіології...

Царство сеї безмежної системи заголомшує людські свідомости, поневолює їх своєю шириною, глибиною, силою, повсюдністю — і щож дивного, коли так багато нинішніх людей цілковито віддалося думці-переконанню: що весь світ — се „природа“, т. е. що весь зміст буття вичерпується фізичними, хемічними та фізіологічними законами? Здається їм, що всякі свідоцтва про „другий світ“ і „друге життя“

є вповні безсильними супроти сили й постави нашого звичайного досвідного світа, супроти т. зв. „природи“. Богатство ріжних скомплікованих фактів і понять, яке прибирала наука в області „природи“, дає їм можливість довго боронитися на своїому становищі: доцільний обман, не-свідомий обман, сугестія, масова сугестія, незвісні сили „природи“ — ось тим і подібним хотіли би вони оспорити правдивість подій, які змушують нас признати, що вони є ділом позаприродних свідомих, розумних еств. Бороняться люди перед усім, що протилежне їх світоглядюви.

Але — „повіриш, як змириш“! Обман і сугестія бувають на кожному полі нашого життя, в області кожної науки, не диво отже, коли вони бувають також у області незвичайних явищ, звісних під назвою „появи духів“. Всеж таки є тут і факти — зовсім певні, добре утверджені факти. Поважна наука нині мусить приймати се до відома. Ось так у наших часах, говорячи про окультизм, пише автор, який не зраджує навіть позору, що він вірить у „другий світ“, др мед. Hans-Theodor Sanders: „На тому полі без сумніву визначну роль сповняли ошуканство, обман і самообман та до безконечности утруднювали досліди над тим предметом. Але всеж таки множаться голоси, які приймають, що під цілою тою громадою ховається якась решта правди і що тут розходиться о сили, які для нас своїми діланнями ще не є звісні. На всякий спосіб ті річи мусять бути поважно розсліджувані. Ніщо не було би більш хибне, як відкинення (тих річий) без розсліджування“.¹⁾

Вістки про „появи духів“ переказала нам не тільки історія; вони разураз доходять до нас з ріжних закутин світа. Знає про такі події чи не кожде село. Але вони або не засвідчені достаточню, або не списані (що найчастійше буває), — і так наука має з них малу користь. Впрочім не всі вони є однаково вартісні для науки.

Брідські явища тим відзначаються, 1) що вони відбувалися в домі інтелігентної родини, і від самого початку до

¹⁾ Der moderne Okkultismus von Dr. med. Hans-Theodor Sanders у місячнику Kosmos, Handweiser für Naturfreunde, 1922, Heft 2.

кінця були доцільно розсліджувані; 2) що дуже багато різнородних (з огляду на освіту, релігію, народність, вік) людей було притомними при них і навіть спеціальна комісія мала нагоду бути при тих подіях та свисала протоколи з заприсяженими свідками; 3) що зміст тих подій дуже багатий у різнородні прояви, а особливо в т. зв. „безпосередне письмо“ (direkte Schrift), що є одною з найрідших появ при подібних подіях; 4) класичний є в тих подіях той перехід від т. зв. „страхів“ до звичайних спіритистичних явищ і багато може причинитися до в'яснення спіритизму; 5) дійсність брідських таємних подій є так добре засвідчена, як тільки може бути дійсність якоїсь події засвідчена.

*

Але чи ті таємні події в Бродах мусимо толкувати собі яко „появи духів“? Чи не далось би оминати потреби відклику аж на позасвітні духи? — Вільно кождому по всіх дорогах шукати за розвязкою сеї тайни. Однак та розвязка мусіла би бути такою, щоби річ зробити загально зрозумілою. Хто се зумів би, сей „відкрив би нову Америку“.

Але доки сього нема, доти мусимо приймати, що причиною тих подій були духи, бо ніяка инша думка не може нам річи пояснити.

Вправді в нових часах дуже поширилося поле дивних подій. яких причиною є людська душа живого чоловіка. Стверджено, що душа навіть може вийти з тіла (т. зв. „екстеріоризація душі“), й появлятися десь далеко в світі. Звісні такі дивні прояви під назвами гіпнотизму, медіюмізму, анімізму. Однак чоловік, який є в такім незвичайнім душевнім стані, необхідно зраджує се по собі — тратить свідомість, його тіло стає нечутке (при екстеріоризації душі), умучується в наслідок того процесу і т. инше. А в Бродах не висліджено нічого подібного, хоч якраз сліджено за якимись такими познаками.

*

Вкінці ще одна квестія — богословська. Чи можна згодитися на се, що в Бродах являлася якраз душа бл. п. Василька Демчинського, за яку постійно й уперто подавалася причина таємних явищ? — Не беремося розв'язувати сього питання, подамо тільки головні засади в тій справі.

Вправді, християнська католицька богословія нічого про се не каже: чи душі умерших людей можуть або не можуть являтися на світі, однак у Церкві через усі віки була загальна віра, що в надзвичайних випадках душі умерших можуть являтися людям. Основується та віра то на подіях, які згадує св. Письмо (при смерті Христа воскресли многі святі, і явилися багатьом у Єрусалимі, Мат. 27, 52—53; згадуваний уже дух Самуїла), то на приватних, деколи історичної вартости, досвідах. Судячи після досвіду, можуть по-являтися як душі святі, так покутуючі (ті найчастійше), як також прокляті.

Але що богословія не дає певних і точних засад про те, в яких обставинах і якими способами можуть являтися душі умерших, то в поодиноких випадках нераз дуже трудно приходиться набрати певного переконання про особу духа: хто він властиво є?

І коли деякі богослови в таких випадках вповідають свою думку, то вони се роблять на свою власну відвічальність.

Се тут мусить бути зазначене, бо якраз у брідських явищах є поважні труднощі, щоби рішитися або на одну, або на другу сторону під оглядом розсудження особи духа. І вже по часописах зачався спір: одні є тої думки, що брідські явища є ділом лукавого діавола; другі вірять, що се дух бл. п. Василька Демчинського.

Що сей дух забирав деякі даровані йому річи до їдженя (яблука, чоколядки...), се ще не може бути доказом проти особи бл. п. Василька, бо ті три ангели, що явилися Авраамови: їли телятину, масло, молоко (Бит. 18, 7—8); а навіть сам Ісус Христус по воскресенню їв печеної риби (Лук. 24, 41—42), — розуміється, не з потреби, лише на доказ своєї дійсної присутности.

Також се не може бути рішаючим доказом проти особи бл. п. Василька, що йому кілька разів перебували недобрі духи в його виступах. Щось подібного находимо навіть у св. Письмі: що „архангел Михаїл, спорячи з діаволом, сперечався про тіло Мойсея“ (Юд. 1, 9).

Подібно й інші деякі брідські появи не можуть бути рішаючим доказом проти особи бл. п. Василька. Всеж таки в тих появах є багато такого, чого ми, судячи після наших

звичайних (розуміється: лиш дуже загальних, неповних) поняття про стан і власности душ умерших, не звикли приписувати добрим духам. І ось тут жерело для ріжниці поглядів що до особи духа, який являвся в Бродах.

Навіть що до оцінки духів, які являлися Валаамови (Чис. 22—23—24), (а тих духів називає св. Письмо то Богом, то ангелом), та що до появи духа Самуїла, нема згоди між богословами. Нічого отже дивного, коли нема згоди також ~~не~~ до особи брідських явищ.

Будь що будь тут треба бути дуже обережним, і абсолютно не виключати ані одної можливости, щоби не похитнутися в своїм осуді. Може колись час се порішить.

Алеж та квестія в наших часах для загального інтересу менше важна. Далекі важнішою є квестія: Чи се дійсно дух, чи ні? і як такі появи виглядають?

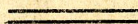
Вже сам факт дивних брідських подій багато нам вияснює. Він незбито свідчить про можливість усіх подібних дивних подій, про які сповістила нас історія.

І оскільки ті історичні події, звязані з „появами духів“, є добре засвідчені, то не маємо права квестіонувати їх дійсности.

Зноваж брідські явища треба розважати не осібно, але у звязи з усіма аналогічними подіями з історії.

У Львові, в м. марті 1923 р.

о. др. Табриіл Костельник.

Протокол

списаний дня 15 грудня 1922 року в уряді парохіяльним у Бродях у справі надзвичайного явища по смерті бл. п. Василька Демчинського перед делегованою в тій цілі дух. Комісією гр.-кат. Митропол. Ординаріату у Львові декретом з дня 14 грудня 1922 року Ч. 86/орд.

Члени Комісії:

Др. Габриїл Костельчик, катехит шк. реальн. у Львові;
С. Петро Кисіль, Ч С В В, містореєктор духовної Семинарії;

Др. Діонизій Дорожинський, промотор справедливости при гр.-кат. Митр. Суді церк. у Львові.

На нотаря упрощено о. *Мінкс*, пароха Пнирева.

Зараз по прибуттю до парохіального дому в Бродях, о год. 15¹/₂, Комісія розглядала комнату, в якій незвичайне явище являється.

Положення сеї комнаты: Се властиво передпокій (досить вузький), у який уходить з сінній з подвіря. Має одно вікно, що виходить на вулицю, а трої двері: одні, що ведуть з сінній; другі на право, що ведуть до прибічної комнаты; треті на ліво, що ведуть до протилежної комнаты.

З обох бовів комнаты у мурах побудовані комини так, що та часть муру трохи висувається на покій. В тих коминах знаходяться (замкнені) бляшані дверці в тій висоті, що вистають понад застелене ліжко, яке з правого боку приликає до тої части муру. За мурами в тих місцях довкола тих двох коминів знаходяться по правій стороні піч у су-

сідній комнаті і велика кухонна піч у кухні; а з лівого боку печі в сусідних комнатах — в їдальні та в салоні.

Обстанова комнати: два ліжка; одно під вікном (вшир вікна), друге при повздовжному мурі по правій руці, як увійдеться до покою з сінній. На сім ліжку сплять хлопці, під ним знаходиться скринка, в якій таємна сила пише. За ним у куті в напрямі до сінній знаходиться трикутна, простої роботи, комода; між тою комодою а ліжком мур задля вмурованого комина творить кут. У тім куті первісно стояло старе крісло, а на ньому кошик (про який мова в зізнаннях свідків). Тепер тут нема нічого — се „кутик Василька“.

По другій стороні сього ліжка — в напрямі до вікна — піч, за нею — старий малий столик, на котрому в часі розгляду знаходився металевий стоячий хрест. По противнім боці від сього ліжка деревяна звичайна лавка вздовж мура.

Обговорюване ліжко залізне (не бляшане), старої роботи, зачіпається гаками.

На ліжку грубий, соломою вишханий, сінник, який піддержують грубі дошки, що щільно пристають до себе. Саме ліжко щільно пристає до муру з тій части, доки хлопці, що на ньому лежать, могли би досягнути рукою; дальше в їх ногах „кутик Василька“.

Комісія розібрала ліжко, оглядала підлогу під ліжком та „скринку Василька“, але не знайшла ані сліду чогось підозрілого.

„Скринка Василька“ се звичайна австрійська пачка на амуніцію (Verschlag) з червоними пасами бо боках. Вона тепер без верха (накриття), який лежить на підлозі біля неї в напрямі до сінній. На скринці піврвані ремінні зависи і піврвана ремінна спряжка. На її зовнішніх сторонах видно сліди якогось товчення. В самій скринці Комісія звайшла порядок, якого автором, як свідчать домашні, має бути „Василько“. Комісія відсунула скринку від муру, але не перевертала річий у ній, бо домашні говорять, що „Василько“ завсіди просить, аби йому не рухати пачки. Комісія вдоводилася тим, що нічого підозрілого в пачці не завважала, та що оісля, як виявиться потреба, таки вибере всі річі з пачки, аби її розглянути наскрізь. У пачці по середині твердий папір, на ньому чвертка чистого паперу, а на тім повздовж пачки, дотикаючи дощинки від муру, лежить олівець зовсім вільно, без ніякого привязання або прикріплення.

Під тим твердим папером (папіндекльом) знаходиться кілька зошитів бл. п. Василька і кілька тонких книжочок. По обох боках того паперу в скринці є кілька яблук, чоколядок, орішків, бляшок з чоколяди і по тій стороні від сіний „миколайко“ з паперу.

Комісія ставляла на допит також хлопців Володка Вильчинського та Стефка Демчинського, які після відповіді „Василька“ мусять лежати на ліжку, коли він пише.

Оба ті хлопці підчас такого писання та інших прояв, як також опісля, нічого не відчувають, не відчувають умучення, панують над усіма своїми членами тіла і остають при звичайнім своїм психічним стані. Вже до того часу сконстатовано, що для незвичайних явищ властиво потрібний є тільки Володко Вильчинський. Комісія хотіла досвідно спробувати медіумістичну силу тих хлопців, однак по заяві д-ра Лопатинського, професора гімназії в Бродях, що він уже два рази робив з ними такі досвіди, але наслідки були майже ніякі, Комісія залишила свій замір. Домашні освідчили, що оба хлопці в усьому є нормальні та що ніколи не спостережено, щоб у їх присутності якого небудь рода річи якось незвичайно заховувалися. Саміж хлопці заявили, що вони свідомо нічим не причинюються до тих незвичайних явищ, на що готові були би й присягнути. Однак присяги від них не відбірано з причини їх малолітності.

Домашні й професори тих хлопців заявили, що ті хлопці просто не були би здібні до якихось таких рафінованих обманів, якими можна би такі або бодай подібні явища спричиняти.

Потім приступлено до переслухування свідків, яке зачато о год. 18.

Являється перед Комісією: п. Фраццішок Захара, літ 25, обр. рим.-кат., постерунковий державної поліції в Бродях, і заприсяжений зізнає. Зізнання його списані на алегаті Ч. 5.

О годині 18, минут 20 дано членам Комісії знати, що в сусідній комнаті являється надзвичайне явище. Члени Комісії удалися сейчас тамже, і були наочними свідками того явища. На поставлені питання членами Комісії, сестрою і батьком бл. п. Василька давані були відповіді стуканням під ліжком. Раз — стверджуючо, а два рази — заперечуючо.

Сестра Марійка ставила питання :

Чи знаєш, що Комісія приїхала і чи бачиш? Відповідь: Так.

Чи можеш нам написати щось? — Ні.

О. Кисіль питається:

Чи по латинськи будеш відповідати? Відповідь неясна.

Чи по французьки, англійськи і німецьки? — Ні.

Чи по українськи? — Так.

Отець Костельник просить його заграги бубненням. Відповідь: що не може (стуканням).

Чи знаєш мою доньку Славцю, що померла? Мовчанка.

Чи знаєш Славцю Костельник, що померла 1920 року у Львові? — Так.

Чи ти її бачив? — Так.

Мене знаєш? — Ні.

Поздоровиш її від мене? — Так.

О. Кисіль питається:

Esne homo? — Ніщо.

Esne spiritus? — Ніщо.

Esne creatura Dei? — Ніщо.

Esne anima humana? — Ніщо.

Esne angelus? — Ні.

По трех сильнійших ударах явище зчезло.

О год. 18.30 начато дальше переслухувати Франца Захару.

О год. 20.15 покінчено переслухування висше згаданого першого свідка Франца Захари.

По переслуханню члени Комісії рішили одногодосно зложити присягу після залученої роти присяги для членів. Таку саму присягу відобрано від о. Мінка яко нотаря.

О год. 20.30 зложили члени Комісії присягу взаїмно перед собою.

Стає Михайл Шуст, секретар Староства в Бродах, літ 44, жонатий, гр.-кат., і заприсяжений зізнає. Зізнання находится в алегаті 3-тім.

О год. 21.15 закінчено переслухування свідка.

По перерві на вечеру начато дальше доходження.

Стає свящ. Николай Демчинський, літ 58, жонатий, місцевий парох і декан, отець бл. п. Василька, і заприсяжений зізнає. Зізнання находится в алегаті 1.

Стає свящ. Петро Мінко, парох Шнирева, дек. Брідського, за дозволом духовної влади замешкалий у Бродах, літ 52, вдовець, і заприсяжений зізнає. Зізнання знаходяться в алегаті 2.

Дальше веденне доходження відложено о год. 22 до слідуячого дня, і назначено на год. 9 рано.

На тім нинішного дня закінчено і підписано.

Броди, дня 15 грудня 1922 р.

*Др. Д. Дорожинський в. р.   С. Др. Т. Костельник в. р.
Кисіль ЧСВВ. в. р.*

ПРОДОВЖЕННЄ ПРОТОКОЛУ

дня 16 грудня 1922 року о годині 9 рано.

О год. 7 рано зійшлися члени Комісії в парохіяльній церкві, і відчитали Службу Божу в намірі успішного закінчення доходження, а в першій лінії: щоби члени Комісії мали нагоду нині лично пересвідчитися о незвичайнім явищу.¹⁾

О год. 9 рано свящ. дек. Н. Демчинський складає перед Комісією свої списані зізнання, зложені в алегаті під ч. 1, заприсяжений вчора. Зізнання ті предложені перед Комісією в присутности жени о. Демчинського, Йосифи Демчинської, і дітий Марії і Константина — перша 23 літ, другий 20 літ, і ті заявили, що складають ті самі зізнання, в виду чого зістали заприсяжені, почім зізнання, зложені о. Демчинським, власноручно підписали.

Стає п. Осип Сірко, літ 24, обряду гр.-кат., жонатий, студент прав, занятий яко бухгалтер в „Самопомочи“ в Бродах. По зложенню присяги складає свої зізнання, як в алегаті під ч. 4.

Стає свящ. Єронім Козачевський, літ 38, обр. лат., катехит гімназії в Бродах, і заприсяжений зізнає. Зізнання знаходяться зложені і списані в присутности Комісії в алегаті під ч. 6.

¹⁾ В тім самім наміренню відчитали св. Службу Божу того дня о. Демчинський, о. Мінко і о. Евг. Осадца.

Комісія видає своє доброміне в справі писання карток явищем і порівнювання характеру письма з письмом бл. п. Василя Демчинського. Се доброміне списане в алегаті під ч. 13.

Стає п. Володислав Солтисік, професор гімназії в Бродах, літ 40, жонатий, обр. лат. Заприсяжений зізнає. Зізнання в алегаті під ч. 7.

Стає п. Деодат Янотка, професор фізики в гімназії в Бродах, літ 40, жонатий, заприсяжений зізнає. Зізнання знаходяться в алегаті 7.

Стає п. др. Абрагам Надель, професор гімназії в Бродах, літ 53, уроджений в Кракові, жонатий, віроісповідання Мойсеевого. В виду того, що тори нема, на котру свідок міг би зложити присягу, прийнято його слово чести, що буде зізнавати лише правду і що до тої правди нічого не додасть, ні від неї не уйме. Складає свої зізнання перед Комісією, а зізнання ті списані знаходяться в алегаті під ч. 8.

В часі переслухування сего свідка о год. 18 дано знак, що незвичайне явище являється.

Члени Комісії були вмовилися, щоби спершу сповняти всі вимоги, які ставити-ме таємна сила, аби тільки мати можливість лично бути свідками її дивного ділання. А знаючи вже з оповідання деяких наочних свідків, що „дух“ деякі особи або постійно або тимчасово виключає, члени Комісії порішили, щоби в данім припадку, якщоб „дух“ виключив котрогось із них, примінитися до того, а опісля мимо спротиву „духа“ вступити до кімнати, покликавши на власть церковну — й обсервувати: як „дух“ дальше буде поводитися супроти того члена?

Коли отже дано знак, що „дух“ уже є, то о. Костельник звернувся до п. Марійки, щоби поіменно питала „духа“ про кожного з присутних, чи він їх хоче. Двері до темного покою були значно відхилені й чути було, як там „дух“ дає відповіді стуканнем. П. Марійка питала: Чи хочеш, Васильцю, щоби тут Комісія прийшла? — Так. — О. Костельник? — Так. — О. Кисіль? — Так. — О. Дорожинський? — Ні. — І по другий раз також: Ні.

Ще виключив був „дух“ о. Мінка і д-ра Лопатинського. Виключені особи зістали в яснім покою, а прочі увійшли до темного покою.

О. Костельник питає: Васильку, ти тут є? — Сильне стукненне раз (зн. „так“). — Заграй нам щось! — Зараз зачало бубнити під ліжком такт якогось марша. Бубненне було дуже вдатне, сильне, двома руками, то раз пальцями, то долонями, то п'ястуками — либонь до пачки. Бубнило, аж о. Костельник сказав: Досить, Васильку, гарно ти грав. Але може нам щось напишеш — сам від себе нам щось напиши. — Стукненне раз. І зараз зачало уставляти собі скринку, сувати її, шелестити папером, писати — все так само, як се робить чоловік. І мається таке вражінне, як колиб хтось під ліжком був, що має руки, й оперує ними так, як чоловік. Чути хід олівця то паперу і кілька разів (кістаний) верх олівця стукає о боки скринки. Пачку висуває з під ліжка, бе по ній долонею раз.¹⁾ Світимо, вибираємо картку. На ній було написане, щоби всі уступилися до дверей. Присутних було тоді багато, і так зроблено. О. Костельник ставив запитанне: Чи тобі перешкоджуємо, коли стоїмо близько при ліжку? — Відповідь: Так! Вставлено до пачки чисту картку. Згашено свічку. „Дух“ собі затягає пачку під ліжко. О. Костельник ставить питанне: Чи будеш відповідати в імя Христа? — Сильне стукненне раз. — Закликаю тя в імя Христа, скажи нам: чи ти є дійсно Василько Демчинський? — Сильне стукненне раз. — Дух добрий? — Сильне стукненне раз. — А не злий? — Сильне стукненне два рази. — Хочеш бути зачислений до числа святих? — Стукненне раз.

О. Кисіль питає: Ти сказав, що хочеш бути зачислений до святих, напиши отже, в котрім каноні говориться про канонізацію святих? — Без відповіді. — Чи не можеш на се дати відповіді? — Можу (стукненнем). — А даш відповідь на се? — Ні. — Що то є „відношенне“ в Бозі? — Без відповіді.

О. Костельник: Васильку, нам треба мати якийсь доказ, що се дійсно ти пишеш ті картки, граєш і стукаєш. Чи не є все те шахрайством тих хлопців, що лежать на тім ліжку? — Сильне стукненне два рази. — А можу я тримати їх руки, як ти пишеш? — Стукненне два рази. — То якжеж нас переконаєш? — Без відповіді. — Будеш писати при білім світлі? — Ні. — А при червонім? — Так. —

¹⁾ Се знак, що вже можна світити.

На жаль, не маємо червоного світла, то як нас переконаєш? — Без відповіді.

Між тим панна Генів. Бауер запитала: Васильку, чи то ти був у мене минушого вівтірка, як я тебе викликала? — Мовчанка. Те питання повторяє пання Марійка: Чи ти був, як панни Бауерівни тебе викликували? — „Дух“ починає писати, і написав: „Нех вони знов мене викликають“. — Ми здивувалися на таку пропозицію. Слідували наші питання: Зараз? — Так. — Тут у тім покою? — Так. — При світлі? — Так. — Комісія рішила, аби допустити до того, бо се мав би бути рішачий доказ на те, що при тих явищах виключений усякий підступ, або обман та що причиною сих явищ дійсно є дух.

Засвічено отже світло, й приготовлено столик, на котрім стояв церковний металевий хрест підчас того, заки медій на ньому писав.

Медієм була панна Геновефа Бауер.

Опис тих дальших явищ знаходиться в спеціальному справозданню Комісії під ч. 15.

З початку явищ того вечера о. Дорожинський і о. Мінко стояли в освітленім побічнім покою при відхилених дверех до темного покою. По якійсь ців годині вступив о. Дорожинський (а за ним о. Мінко) до темного покою, зі словами: Як то, що ти мене, найстаршого члена Комісії, виключаєш? Чому мене виключаєш? — Без відповіді. — Заклинаю тя в імя Христа: хто ти еси? — Без відповіді. — Напиши, чому мені не відповідаєш? — Мовчанка. — Відтак „дух“ зачав писати, але написав: „Закличте Лопатинського“, який був у другім покою, і сумував, що також його дух виключив. Лопатинський прийшов.

Опісля, коли вже „дух“ по другий раз писав через медія, о. Костельник запропонував о. Дорожинському, щоби він тепер ставляв питання. О. Дорожинський, стоячи зараз біля медія, ставив питання: Заклинаю тя в імя Христа, напиши: хто ти? — Рука медія дуже нервово написала *Я*. Відтак *В* поперечкувала се *В*, повернула до *Я*, і сильно підчеркнула його; відтак написала *d*, поперечкувала; *боо* — знов *d*, поперечкувала; знова *боо*, перечеркнула; а відтак дуже скоро написала *я боо* (се знова перечеркнула) *буду писати* (властиво написано: *пилоти*) в скринці (Картка

~~El~~ ~~[scribble]~~ ~~[scribble]~~
~~[scribble]~~
~~[scribble]~~

В ~~букву~~ ~~букви~~
платити в скрупу^{льці}

Ч. 1.

Написане рукою медіа на питанні під влятвою о. Д-ра Д. Дєрежинського: „Хто ти єси?“

Оригінальна величина букв тут зменшена до половини.

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 2928

20 190.
Львів. Бібліотека
АН УРСР

ч. 1). — І в тій хвилі медія пірвало під ліжку, як се описане в алегаті ч. 15.

Згашено свічку. Тепер о. Костельник ставив питання: Заклинаю тя в імя Христа, Спасителя нашого, питаю тебе в імени Комісії, висланої властю духовною Церкви католицької, Христової, скажи: Хто ти еси і чи ти добрий дух? — Відповідь написана (дуже довго писав): *Я Василь Демчинський добрий дух.* (Картка ч. 2).

Панна Г. Бауер запиталася: Васильку, чи я тебе можу викликувати у себе дома? — Відповідь: Ні! Те саме запитання вона повторила, але дістала ту саму відмовну відповідь.

Потім др. Дорожинський написав питання на підписаною вперед карткою своїм іменем: Заклинаю тя в імя Христа, напиши: чи любиш Бога? — Відповідь переписана через питання гарними буквами: „люблю“. (Картка ч. 3).

О. Кисіль вносить, щоби Др. Дорожинський завізвав явище написати оба слова: „люблю Бога“. Др. Дорожинський ту процозицію повторив голосом.

Потім — по згашенню свічки — стало в скринці шестіти, а нараз дався чути нагло три рази легкий удар долонею, що звичайно значить уступлення „Василька“, і сей час далось чути сильне драпанне по пачці, стуканне пачкою, вивернення її, викинення річий з пачки. В тім засвічене світло і сконстатовано ефекти тих гуків. Підчас світла всі ділання дивних сил уставали.

Др. Костельник покропив цілий покій свяченою водою, поскладано викинені річи назад у пачку і згашено світло, потім знова далось чути драпанне і всі прочі попередні обяви.

Др. Костельник став заклимати сильнійше, о. Кисіль став кричати „анаге“, а коли то все не помагало, засвічено світло, і все устало. І знов поскладано річи, скрошено свяченою водою цілу пачку, а до скринки вложено великий напрестольний хрест.

По згашенню світла почалися ті самі сильні обяви. в часі котрих Др. Костельник начав проводити Отче Наш і Богородице Діво і закликав потім — нараз якась сила викинула хрест з пачки, а по засвіченню світла найдено хрест лежачий на підлозі розпяттем до землі по противній стороні пачки.

Хрест піднято, приготовлено все до екзорцизму на висенне оо. Кисія і Д-ра Дорожинського, але дальше явище устало. — Доходила год. 20-та. Свідками висше описаних явищ були, крім трох членів Комісії, слідуєчі особи: о. дек. Н. Демчинський з родиною, т. е. з трома синами, трома доньками і женою; священники: П. Мінко, Осадца (при кінци); професори: Ст. Солтисік (поляк), Д. Янотка (поляк), Др. З. Лопатинський, Др. А. Надель (жид), Фр. Захара (пост. поліції), ученик VIII. кл. Стефан Туркевич, п-на Лопатинська Анна з Калуша, п-на Геновефа Бауер (медій) і Йосифа, її сестра. *

Стає свящ. Михайл Осадца, катехит гімназії, літ 33, жонатий, заприсяжений візнає. Зізнання знаходяться в алегаті під ч. 9.

Стає Стефан Туркевич, ученик VIII. гімн., літ 18, також Константин Демчинський. Заприсяжений візнає. Зізнання знаходяться в алегаті під ч. 10.

Комісія приймає до актів зізнання, зладжені на письмі в алегаті під ч. 11., п. Івана Юрійчука, професора гімназії, котрий по причині відїзду не міг явитися перед Комісією і усно під присягою зложити свої зізнання.

Стає п. Др. Zenon Лопатинський, професор гімназії, нежонатий. Заприсяжений візнає. Зізнання знаходяться в алегаті під ч. 12.

Комісія приймає до актів зізнання п-ни Марійки Демчинської в справі забираання річий духом. Сі зізнання списані на алегаті ч. 14.

Комісія вважає за вказане зарядити фотографічну знимку з т. зв. темного покою, пачки, ліжка, кошика, хреста, котрий зістав викинений незвичайною таємною силою, і фотографії бл. п. Василька Демчинського.

На тім протокол покінчено дня 16 грудня 1922 року о год. 23 і підписано.

Броди, дня 16 грудня 1922 р.

Члени Комісії:

Др. Діонизій Дорожинський в. р., промотор справливості при М. С. церк,

Др. Габріїл Костелюк в. р.

Кисіа ЧСВВ. в. р.

Нотар: о. *Петро Мінко* в. р.

Ваше високе
Д

справа до
визначення

ЛМЕМ
Кем

Д

Ч. 2.

Написане в скринці без медія на питанне під клятвою о. Д-ра Г. Ко-
стельника.
Букви слова „дух“ (яке було написане на другій стороні картки) в ори-
гінальній величині; інші зменшені до половини.

Д-р Доржжинський

Закінчено ма. 1913 і буде
ста, наймиліше. Ден свободи
Гоголь?

СЗ

Ч. 3.

Слово „люблю“ написано в скринці без медіа або відповідь на написане петранне о. Д-ра Доржжинського.
Оригінальна величина.

Алеґат ч. 1.

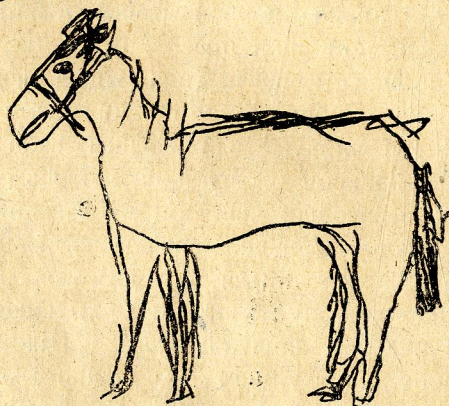
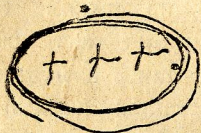
Зізнання родини Демчинських

Стає о. Николай Демчинський, літ 58, жонат., місце-
вий парох і декан Брідський, і зізнає запряшений, що
слідє:

В р. 1920, дня 26 вересня н. ст. в неділю о 8^{1/2}
годині вечером умер мені на дезинтерію улюблений синок
Василько, літ 9^{1/2}, ученик 3 класи нормальної. За нього
часто ми всі дома молилися, на Служби Божі давали,
а жена майже що другий-третий день, як літо, так зима,
на цвинтарі його гріб відвідувала. З листопада сего року
мій син Стефан, ученик 3 класи гімназ. в Бродах, і шва-
ґра синок Володимир Вильчинський, уч. 1 кл. гімназ.,
спали на ліжку разом (уже від довшого часу), а шойоно
3 листопада с. р. завважали, що крісло, а на нім пачка
а властиво кошик плетений, вечером, як полягають на
ліжку, рухається, підкидається. Зразу думали ми, що се
може миші — або щурі, але вглянувши з д-ром Зеноном
Лопатинським, проф. гімназ. у Бродах, котрий часто до
мене заходив, ми переконалися, що причина сего неспо-
кою инша. Ми спостерегли оба і ціла моя родина, що ко-
шик спадав при гашенню світла на землю, опісля падало
і крісло на землю, вкінци пачка з книжками під ліжком
зачала рухатися, почало нею сильно товчи і книжки з неї
викидати, а опісля назад збирати і до пачки наново
вкладати. Перші наші досвіди тревали від години 8^{1/2} веч.
до 1:20 по півночі. Лоскіт і гомін від биття пачкою і су-
вання нею був дуже прикрий. Від часу до часу явище
втихомирювалося, і почалося стуканне, якби пальцями
хтось вибубнював ріжнородні приемні арії, а опісля наново

голосний лоскіт. Другого дня тревала така сама історія до 12 години в ночі. 3. дня тревало се до 10 години в ночі, все так само. Тоді я запросив, крім п. д-ра Зенона Моватинського, ще Станислава Солтисіка і п. Янотку, проф. гімназ. в Бродях, як також і п. Франца Неволька, директора тут гімназії. Всі ми були свідками від 7 до 12 год. в ночі стукну пачкою, сунання нею під ліжком, і від часу до часу вибухнування веселих арій під такт різнородних веселих пісней. Ми співали і свистали, а явище нам до такту стукало. Воно стукало, ми також ногами стукали під такт, і воно не ображалось. Вкінці около 10 год. в ночі жєні моїй впав проєкт на гадку, щоби дати олівець і папір до пачки: чейже явище щось може напише, бо все до тої пачки добирається і з книжками та паперами має до діла. Всі ми дуже здивувалися, коли почули, що явище шелестить папером — чути як олівець о скринку відбивається, і незадовго, по 1 минуті чекання — ударає щось 1 раз у пачку, олівець викидає на покій, і пачку висуває на покій. Те все діється в темнім покою. Засвітили сейчас, беремо папір до рук і читаємо; на папері хемічним олівцем дятячим письмом написані слова: „Цілую руці“. — Тепер даємо нову картку чисту до пачки і олівець наново, гасимо світло, і чекаємо. Сейчас щось тягне пачку під ліжко, поправляє по кілька рази, сунуючи нею, і знову пише другу картку, а написавши її, знову стукає раз, висуває пачку на комнату, і ми вибираємо свіжу картку з новим змістом. Таких карток написаних зістало в протягу часу від 10 до 12 години 21 в присутности нас всіх крайне здивованих. — Від того часу зявлялося явище кожного дня, однак чимраз коротше. Сам вистукував, до котрої години буде з нами вечером. За той час сходилися у мене різнородні люди — майже всі інтелігенти і місцеві і замісцеві священники з родинами. між иншими один жид, доктор філософії д-р Надель, котрий почувши таке і побачивши гачно, виразився: „Es versagt das weitere Sinnen“. З священників відвідали мене польські священники оо. Кораль, Молдох, Павлія і Козачевський. З українських священників були у мене вечером раз або і по кілька разів о. Павула зі Смільна, о. Кулицький з Коношкова, з жєнами, тоже о. Микитюк зі Старих Бродів з жєною і з жєною почтового урядника п. Чорнобая, о. Осадца, катехит

Ч. 4.

Нарисоване в кількох секундах рукою медія на просьбу тогож медія:
„Васильку, нарисуй нам щось, що ти за життя любив“.

Три хрестики в горі також нарисовані рукою медія на йогож пресьбу: „Нарисуй, Васильку, три хрестики на знак, що любиш Христа“. Стрічаємо тут відмеження знаку хреста від иншого рисунку округлими лініями, що таке характеристичне в подібних спіритистичних випадках.

Цілий рисунок зменшений до половини.

місцевий, п. Конопницький, директор виділової школи, пані Кравс, учителька виділової школи, пані Дуркевичева, жена комісара Скарбу, п-і Жондцова, вдова по комісарі Скарбу, п. Тинецький, інспектор мійської поліції, і постерунковий державної міліції п. Захара, пані Глібовицька, вдова по катехиті гімн. в Бродях з донькою, много учеників, учениць-товаришів моїх дітей, академиків і много інших, як секретар Староства в Бродях, п. Шуст Михайло. Крім того був о. Фенчинський, парох Голоскович, з женою і фірманом через два вечери, і все виділи. Всі вони досвідчили те саме, що і я, а іменно: вистукування якби пальцями на дерев'яній пачці ріжнородних арій під такт — кілька разів коляд і пісні до св. о. Николая „О хто, хто Николая любить“, розмову через стукання — потакуючо — один раз, а відмовно 2 рази, відходячи 3 рази, писанне льогічних речень, будь прошень, будь подяк для нас на картці, ad hoc вложеній до скринки — хемічним олівцем написаних. Таких карток до нині написаних розмаїтого значіння і змісту знаходиться звиш 100, котрих відписи залучаю. Зразу хотів я, почувши стукати і неспокої в хаті, позбутися явища в той спосіб, що зроблю водосвятте і посвячу наново хату. Однак жена була тої думки, що если се дух і має покутувати у нас, то не відмовляймо йому, бо як прийшов, так і най відійде. А якщо ми маємо через те покуту від Бога, то приймім її, не нарікаючи. Коли вже явище по 3 чи 4 днях досить нам докучило, запитався я його голосно: чи ти дух? і если так, то вдар 1 раз, противно 2 рази. Явище вдарило сильно раз у пачку. Тепер кажу: як називаєшся? Я буду говорити альфавет, і при звуці, на котрий твое імя починається, вдар 1 раз. І зачинаю а, b, c, d, e, f, h, і т. д., при D ударило мені сильно, а пізнійше при W другий раз. Так поступав я два рази і все било мені на D і W, з чого вносив я, що се може бути мій покійний в 1920 р. син Василько, котрий ще того самого вечера при желанню мені на св. о. Николая, як на мої іменини 19. грудня, підписався іменем „Василько“, що ствердили всі присутні професори гімназіяльні, рідня моя і служниця. Від того часу я свято переконаний, що се явище в моім домі є душа щаслива у Господа Бога, мій найменший покійний син Василько, котрий пелучив від Бога ласку в той спо-

сіб обявитися через знаки і письмо зпоза гробу. То все поділяє і моя рідня. Додаю, що пачка, з котрою явище частійше під ліжком маніпулювало, була через довший час, може більше як рік, наповнена книжками польськими, українськими і німецькими, і многими книжками і зошитами пов. мого сина Васялька. Та пачка була на завісах скіряних і на скіряну спряжку зачинена, а явище так довго товкло по ній, що і ремінні завіси відорвало і накривку (віко) відкинуло і аж так дібралось до середини до книжок, викидаючи їх, або назад вкладаючи. До тої пачки моя донька Марія вклала кілька рази по яблучку і чоколяди, за котрі явище на письмі дякувало і пізнійше їх забирало, як писало, для Господа Бога. Презенти ті на правду зникали, чого були ми всі домашні і декотрі чужі з присутних свідками. Давала моя донька Марія ті презенти, як яблука і чоколяду, до пачки в тій цілі, щоби зробити мнимому братчикови покійному приемність, бо за життя пов. мій син Василько ті річі дуже любив.

I. Замітка додаткова. Ту азбуку вичисляв також и. д-р Лопатинський і проф. Солтисік, і все вибивало звуки на D і W після польського алфавету.

II. Замітка. Підчас тих явищ через цілий час, відколи діються в нашій хаті, ніхто в нашій хаті, ані з наших, ані з чужих осіб не знаходився в незвичайнім психічним стані, а іменно в гіпнотизмі, в трансі, в сомнамбулізмі і прочих. Вправді явище стуканими знаками дало нам знати, що хлопці, згадані в горі, мусять лежати в ліжку, коли воно має писати, однак хлопці знаходилися завжди в звичайнім психічним стані: говорили, сміялися і цікаві були, що явище на картці напише?

O. д-р Дорожинський: Кому приписуєте сі явища?
Відп.: Надприродному діланню.

Чи виключаєте можливість природної причини того явища? Відп.: Виключаю всяку природну причину.

Для чого? — Відповідь: Бо я, яко священник, ознакомлений докладно з усіма проявами від початку того надзвичайного явища, маю перековне, що того може dokonати тільки інтелегенція незалежна від людських сил.

Які докази маєте на се, що природною причиною не можна того явища вияснити? — Відп.: Ціла звязь висше згаданих прояв, а іменно: олівець пише без нікого, чути

як пише, олівець теплий зараз по написанню картки, як свідчить донька і жена, по пачці по написанню стукає раз і пачка висувається сама, по вложенню свіжої картки і згашенню світла пачка засувається сама під ліжку; олівець викидало зразу з пачки на середину комнати по написанню, а пізнійше одержало новий олівець, який, як „спеціальний“, задержує в пачці, вистукує різні пісні до такту, через стукання дає відповідь потакуючу або відмовну і т. д. приходять і відходять коли схоче, в різний час.

О. д-р Костельник: Чи виключаєте всяке ошуканство при тих проявах? — Відп.: Виключаю з цілою рішучістю.

Броди, дня 15. і 16. грудня 1922.

о. Николай Демчинський, парох місцевий в. р.

Зізнання, зложені моїм мужем, є моїми зізнаннями і є правдиві, що стверджую присягою.

Уосифа Демчинська, в. р.

Висше наведені зізнання мого батька є також моїми зізнаннями і є правдиві, що стверджую присягою.

Константин Демчинський, в. р.

Марійка Демчинська, в. р.

Алеґат ч. 2.

Зізнання о. Мінка.

Стає священик Петро Мінко, парох Шнирева, дек. Брідського, літ 52, вдовець, записаний зізнає:

В перших днях листопада б. р. був я в домі о. Демчинського перед вечером, і тойже сказав мені, що в його домі відбувається якесь незвичайне стукання. Я на то усміхнувся, а о. Демчинський освідчив мені, що можу сеґо вечера переконатися. Я вийшов за орудками до міста і вернув до о. Демчинського около шів до осьмої години.

Як тільки я ввійшов до приходства, освідчив мені о. Демчинський і його рідня, що вже стукає. Всі домашні зібрані були в темнім покою і слухали, як щось трясє кошиком, котрий лежав на кріслі недалеко ліжка. На ліжку лежало двох хлопців, уложившихся до снання. Все те брав я більше з комічної сторони, і наколи домашні спокійно стояли і поважно чекали на стукання, мені в середині душі смішним було все те, іменно лежанне двох хлопців в ліжку, темний покій і кошик на кріслі коло ліжка. Коли я ввійшов до того покою, було тихо. Я вийшов до другого покою, освітленого, в темнім покою зачало стукати. Я скоро вбіг до темного покою, і знов перестало стукати. З початку так було двома чи трема наворотами. Відтак зачало стукати, хотяй я був у тім самім покою, і щось рушало кошиком. Впр. о. Демчинський з родиною стояли в однім куті оподаль від ліжка і кошика. Я голосно відозвався з пересердя: „Ах, трясця на тебе, що стукаєш!“ Прийшов я до ліжка і обох хлопців тримав за ноги, щоби котрий випадково ногою не робив фіглів з кошиком, дотикаючися крісла. Мимо того, що я на хлопячих ногах поклав руки, кошиком трясло, хотяй я дуже близько згаданого крісла з кошиком стояв, більше-менше на один метер. Наколи я зближився до самого кошика, переставало. Як я віддалився від кошика, знов зачало кошиком трясти. Коли в покою засвічено, переставало кошиком трясти. — Для проби пересуненю ліжку з хлопцями під другу стіну, де в ногах ліжка находилася лавка. Коли загашено світло, зачало тою лавкою стукати. З початку слабше, відтак сильнійше. Я удався зараз до хлопців і поклав свої руки на їх ноги, бо лавка знаходилася в ногах за ліжком. Мимо моєї близької присутности і держання рук на ногах хлопців, лавкою щось термосило. Я казав одному хлопцеві з ліжка встати і сам на його місце положився. Наколи я лежав на ліжку, в покою було спокійно і лавкою ніщо не трясло. Відтак я встав з ліжка, а положився знов згаданий хлопець, і тоді не стукало, але сильно лавкою гримало, а відтак лавку перевернуло. О. Демчинський, його рідня і проф. д-р Лопатинський були неспокійні, і вийшли до другого засвіченого покою, а о. Демчинський був пригноблений і відозвався до мене: „Ну видиш, що є? Чи переконавесья?“ — Сів на крісло, і каже: „От якась нещасте“. А до мене звернувшись віде-

звася: „Треба посвяченне дому зробити“. А що його діти на другий чи третій день мали їхати до Львова до екзамену, я сказав: „О тім потім, а покищо лучше не думати о тім, а д-р Лопатинський нехай тепер зі сином і паннами перероблять науку“. Відійшов я до свого помешкання з гадкою, що мені требаби бути зо два три рази в домі о. Демчинського, щоби дослідити, що є на річи, чи котрий хлопць не має до руки привязаного шнурка, котрим потягає лавку — тим більше, що згаданого вчера обі руки мав я заняті, держучи двох хлопців за ноги, я рук їх я не бачив та діткнувшись не міг. Мимо охоти бути на другий день на приходстві, я, маючи товариство, таки тої самої ночі над раном поїхав у скільські гори на ліченне, де я був до 30. листопада б. р. Приїхавши до Бродів 1. грудня 1922, інтерпельований був я зараз на стації залізничній: „Чи то правда, що в домі о. Демчинського якісь духи знаходяться та що бл. п. син священика Василько приходить і пише навіть?“ Я, здивований на такий запит, відповів, що я о чімсь подібнім не знаю, а що до того, що я чув стуканне, то я нічого сказати не можу, бо я тої справи добре не дослідив. Перед полуднем приходжу на приходство, і тут при мені освідчають, що були професори гімназіальні одного вечера, на пропозицію пані Демчинської кинено до пачки під ліжком олівець і папір, на котрім син бл. п. Василько різне писав. Пані Демчинська додає, звернувшись до мене: „Отець не подобалися духови“ — ддятого, що я з нього жартував і кликав на нього: Трасця на тебе, чого стукаєш?— В вечер прийшов я знов на приходство та розмовляли ми з о. Демчинським. За якийсь час у темнім покою зачало шелестіти. Діти і пані Демчинська пішли до темного покою, а я після сказання пані Демчинської, яко не конче милий духови, не йшов вже до темного покою, лише з о. Демчинським розмовляв. Але за якийсь час таки пішов я під двері і надслухував, що діється у темнім покою, і тоді чув я, як донька о. Демчинського говорила: „Васильку, є такі, що не вірять. (відай в тебе), напиши на картці Ісус Христос і зроби хрест.“ За хвилинку приносить мені донька Марійка до освітленого покою картку, на котрій було написано: Ісус Христ і знак хреста. Згаданого вечера пані Демчинська казала мені, що розмовляли з Васильком про мене: „Отець

Мінко казав, що буде сповідатися і причащатися, отже може годі бути з тобою в темнім покою?" Я відповів на те, що я буду сповідатися і причащатися, але з власної понуки, а не для Василька. І хотяй передше дуже часто, майже щоденним гостем був я в о. Демчинського, від повиспшої бесіди зачав я здержливим бути.

Д-р Дорожинський: Чому приписуєте ті явища? — На основі власного досвіду не маю осуду ясного, однак на підставі загального переконання численних інтелігентних людей, а передовсім, що се діється в добре знакомім і поважанім священничім домі, готов би я склонитися до твердження о надприродній силі сього явища.

Чи знали Ви бл. п. Василька за життя? — Знав дуже добре два літа перед його смертю.

Яке було його поведенне за життя? — Як всі діти, так і він був для мене чемний і нічого надзвичайного не завважив я.

Чи допускаєте обман? — Відп.: З початку так, а тепер ні.

Броди, 16. грудня 1922.

о. Петро Мінко, в. р.

Алегат ч. 3.

Зізнання Михаїла Шуста.

Являється пан секретар Староства, Михаїл Шуст, і зізнає: Я довідався 29. листопада с. р. про незвичайні явища. Прийшов я до о. дек. по метрику і був я свідком такого явища: Як я сидів у сусіднім покою, де було світло, почув я посунення скринки, що стояла в другім покою. Тоді о. дек. запросив мене і п. Глібовицьку, вдову по гімн. катех., до темного покою. Була тоді година 7 вечером. На питанне о. декана: Доки нині будеш, вистукав 8 разів, що означало до 8 год., що дійсно точно й сповнилось. — За-

раз потім на запит панни Марійки: чи знає паню Дуркевичеву, яка була також присутна, далось чути стукнення раз і гранне (бубнення пальцями) під такт пісні: „О хто, хто Николая любить“. Отець декан зачали ту саму пісню співати. Пізніше вистукувало ще інші арії, а присутні співали під той такт. Пані Дуркевичева просила, щоби для неї Василько щось написав, але вистукало „ні“. Потім вийшов я в покою, в яким було достаточо світла з улиці, як висунулася скринька з книжками, і чув я гуркіт того пересування. В скринці була написана картка. Зараз зазвичено світло, читано картку; згашено світло, і скринька досунулася на своє місце під ліжку. Таким способом того вечера відібрано кілька записаних карток ріжного змісту. Відтак при світлі бачив я в скринці чоколяду „Дануся“ в звичайнім опакованню. Як пачка засунулася під ліжку, чув я дерте паперу—так, якби пальцями. Коли пачка знов висунулася з під ліжка, бачив я чоколяду вже оберту з опаковання, і присутні оглядали її беручи до рук. Більше про се нічого сказати не могу.

О д-р Дорожинський: Чи знали Ви покійного Василька? і як довго Ви в Бродах? — Ні: в Бродах я від трех літ.

Чому приписуєте се явище? — Природно собі витлумувати не могу.

Чи виключаєте можливість природної причини сего явища? — Не виключаю.

Длячого? — Не могу на се відповісти.

Чи вірили Ви перед тим в явища духів? — Ні.

Тепер? — Вірю.

Д-р Костельник: Чи були Ви коли свідком подібних явищ? — Ні.

Чи виключаєте всякий обман або ошуканство? — Не могу відповісти на се.

О. Кисіль: Чи Ви зміслово почуваетесь нормальним? — Так.

Броди, 15. грудня 1922.

Михайло Шуст, в. р.

Алґат ч. 4.

Зізнання п. Осипа Сірка.

Я був у Вп. Панства Демчинських у звязи з тим явищем перший раз у четвер, дня 7. грудня с. р. Стукав до дверей і вікна, але мене не пустили тому, що того вечера 00. священники укладали питання чисто релігійного характеру, при чім світський чоловік не повинен був бути. Я пішов до дому. Довідався я однак, що того вечера явища не було. На слідуєчий вечер явище написало від себе „чому не пустили Сірка“, і сього вечера я не був присутний. На другий день, себто в суботу, мені сказали, що про мене явище написало, і просили мене, щоби я конче сего вечера (9. XII.) прийшов. Тому, що я до 8-ої год. був зайнятий, прийшов я по 8-ій год. до Вп. Демчинських, але вже було запізно. О. Осадца і п. Гошко, які були того вечера присутні, оповідали мені, що були свідками незвичайних і досі невиданих проявів, що явище написало, будьтоби тут була якась „обридлива душа“, і письмо се я сам бачив. Ми, себто о. проф. Осадца, п. Гошко і я, чекали до пізнього вечера сего дня, але нічого більше не бачили. Обидва панове того вечера були дуже подервовані, і боялися іти навіть домів.

Слідуєчого вечера, себто в неділю, дня 10. грудня с. р. прийшов я знова до Вп. Демчинських о 7-й год. в товаристві моєї жени Надії, о. Осадци і гімн. проф. Юрійчука, і застав багато гостей і рідню п. Демчинських у покою, в яким явище підстукувало до такту. Відтак о. декан Демчинський питав явище, яку він хоче пісню, явище застукало кілька початкових тактів пісні: „О хто, хто Николая любить“, що далось виразно пізнати. Я запитав явище, чи воно знає мого батька (який помер в 1917 р.). (Замічаю, що явище само ідентифікувало себе з бл. п. Васильком Демчинським). Відстукуванням явище відповіло: так. Друге моє питання, звернене до явища, було: „Чи ти знаєш, де він (мій тато) є?“ Відповідь стукаючи: так! І зараз висунулася скринка, до якої вкинено папірчистий, а по хвилі скринка засунулася під ліжку, чути було шелест панеру, як колиб його хтось руками брав, і по якимсь

часі пачка висунулася назад на край ліжка, а на картці, яка була попередно чиста, стояло написане: „ваш тато є разом зі мною“. В покою був сумерк, бо світло падало через вікно з улиці, а зараз по висуненню скринки засвічувалося свічку. Свічку гашено по перечитанню картки і вложено до скринки чисту картку. Питався я дальше явища, чи мойому батькови там добре, відстукав: так. Чи може поздоровити? Відповів: так. По якимсь часі чув я, як і всі присутні, переразливе драпанне, якби яким дротом твердим по скринці. О. Козачевські, катехит лат. з Бродів, сказав: „W imię Jezusa Chrystusa, zła duszo, odejdzь“. Відтак було знов тихо і дався чути такт якогось вальса. Потім зверталися ще інші присутні люди з ріжними питаннями, на які явище відповідало. По якійсь пів години моєї присутности почули ми всі 3-разове вдаренне долоною о пачку, що вже після звичаю сего явища означало його відхід.

Виключаю можливість всякого ошуканства. Природно не можу собі пояснити того явища. Передше я не вірив в появи духів, а тепер вірю.

Питання о. д-ра Дорожинського: Чи знали Ви за життя бл. п. Василька? — Знав його як дитину від 4 до 9 літ.

Як поведився бл. п. Василько в тім часі? — Була се дитина весела, чемна; крім того до того часу, як я його знав, нічого незвичайного, оригінального я не зауважав на ньому.

Длячого виключаєте можливість природної причини сего явища? — Я читав багато про ріжні спірит. сеанси, знаю, що дух викликуваний є все привязаний до медія, який мусить бути в трансі, або бодай в якийсь спосіб відрізнятися від нормального стану, знаю, що медій після сеансу мучиться, тут я сего не бачу. Мусить бути щось надприродного тому, що сила та є привязана лише до одного місця, приходить тоді, коли сама хоче, відходить також тоді, коли вона хоче, забирає зі собою річі покладені їй і т. д.

Які докази можете подати на се, що природним способом не даються ті явища пояснити? — Відповідь на се питання по перше, що, як виспе я сказав, виклю-

чаю всякий обман, а дальші докази містяться в моїй попередній відповіді.

Чи не ослаблює се Вашої віри в надприродну причину сего явища, що щезали яблука і чоколади, котрих дух не потребує? — Відповідь: Так, ослаблює і сего пояснити собі не можу. Я є головою студентського тутешнього українського кружка, який цікавився тим явищем, і ми хотіли просити П. Демчинських; щоби вони дозволили нам спровадити знатоків, які моглиби кожний рух скринки, олівця і паперу фотографувати при штучнім світлі, дальше перепровадити аналізу повітря, яке в даний час було над тою скринкою, дальше, щоби занялися обсервованнем того, в який спосіб подані явищу річи зникають, однак довідалися ми, що явище не дозволяє робити на собі досвідів.

Броди, дня 16 грудня 1922 р.

Сірко Осип в. р., студ. прав.

Алегат ч. 5.

Зізнання п. Франца Захари.

Na wieść o niezwykłych zjawiskach w domu ks. dziekana Demczyńskiego w Brodach przyszedłem dowiedzieć się, co jest na rzeczy. Było to dnia 8 grudnia od godziny 6 do 7 $\frac{1}{2}$. Zjawisko zaczęło się o 7 $\frac{1}{2}$. Na pytanie siostry Maryjki, czy ty Wasylku jesteś tu, odpukał: tak. Czy zahrajesz? — tak, i zaczął wypukiwać melodję. Trwało to pięć minut, arja nieznaną. Następnie siostra: czy tobie zaśpiewać? — Nie. Później słyszałem silne i dłuższe poruszanie paczki i jakby przewracanie kartek w książkach. Następnie słyszałem, jak coś wyrzucilo książkę jakąś z pod łóżka na środek pokoju i ja ją widziałem po zaświeceniu światła na podłodze tegoż pokoju. Zaraz schyliłem się przy świetle pod łóżko i zaglądałem: czy niema tam jakiego sztucznego instrumentu, a przede wszystkim zwraca-

łem uwagę: czy niema szpary między deskami łóżka pod siennikiem, któreby by chłopcy, leżący na łóżku, mogli dosięgnąć ręką paczki. Nic podobnego nie zauważyłem. Wkrótce światło zgaszono, stawiano jakieś pytania i dwurazowym silnym puknięciem że *nie*, a niedługo trzyrazowym silnym puknięciem dał znak, że odchodzi. Czekałem jeszcze z godzinę, ale zjawisko się nie powtórzyło.

Drugi raz byłem za dwa dni w najbliższą niedzielę, i za chwilę byłem świadkiem gry arji palcami na paczce — w czasie tego pukania dało się słyszeć silne drapanie jakby palcami — bardzo ostre. Przytem dało się słyszeć głucho pojedyncze pukanie do paczki, bardzo silne. Granie tamto łagodniejsze naraz ustało. Nastąpiło zarazem silne pukanie paczką do ziemi i nastąpiło wyrzucanie książek z paczki i jabłek, które były w paczce, dane przezemnie i przez rodzeństwo księdza Demczyńskiego. — Tylko została w paczce jedna czekoladka, dana przezemnie w ten sam wieczór, został krzyż w paczce, dany przez księdza gospodarza, ołówek do pisania i ćwiartka papieru. Ołówek był na spodzie, wyjęty później. Zaglądałem do paczki po zaświeceniu, i zobaczyłem te rzeczy, t. j. krzyż, ołówek i papier w paczce, a wyrzuconych zostało razem z dwoma jabłkami jedna polska — Maleparta Kraszewskiego i książka niemiecka i jedna karta, dama pikowa. — Wszystkie rzeczy córka gospodarza zebrała — i włożyła do paczki, oprócz Maleparty i niemieckiej, bo było kilka książek innych wyrzuconych. Światło zgasili, i zaczęło się ponowne straszne drapanie w paczkę — poczem ks. Kozaczewski Hieronim, katecheta rzymsko kat. religji w gimnazjum w Brodach, zapytywał w czasie drapania: Duszo czego żadasz? — na co nie nie odpowiedziała dusza. — Wtedy nastąpiło ponowne drapanie, i ks. Kozaczewski począł się modlić.

Podczas modlitwy przy końcu ustało drapanie, i dało się słyszeć lekkie pukanie w takt. i wszyscy zaczęli mówić: ot jest już Wasylko. Ks. Kozaczewski zapytał: To ty, Wasylko? — na co zapukano łagodnie pod łóżkiem 1 raz — niby *tak*. — Czy mię wi-

dzisz? Odpuknął raz. Czy ty wiesz, że ja odprawiłem za ciebie dzisiaj mszę św.? Odpuknął: tak. Czy ty był obecny na mszy i czy modliłeś się razem ze mną? Odpuknął: tak.

Któryś z księży zapytał po ukraińsku: Czy wiesz, że ja odprawiłem za Ciebie mszę św.? Odpuknął: tak. Czy byłeś razem na Służbie Bożej i czy razem modliłeś się? Odpukano raz, t. j. tak. Ktoś z obecnych zapytał się, czy była odprawiona msza za Ciebie przez ks. w Hołoskowiczach? — odpowiedział: nie — pukając dwa razy. Kiedy ma być odprawiona? — napisał na kartce: kiedy ks. Feńczyński zechce. Na pytanie: czy wie, że ja przyniosłem czekoladkę Danusia i jabłko i czy zna mię? — odpowiedział: tak. Na moje pytanie: czy mi co napisze? — odpisał na kartce (dało się słyszeć branie papieru, szelest i branie ołówka), puknął o paczkę raz i paczka została sama wysunięta na pokój, a w niej napisane po polsku: Za to ja panu bardzo dziękuję.

Po zrobieniu światła odczytano kartkę i wszyscy dziwili się, osobliwie gospodarze domu, że pierwszy raz napisał do mnie po polsku tak, jakby wiedział, że ja po rusku nie umiem czytać. Przez pomyłkę włożyła druga córka ks. Demczyńskiego, Józefa, tę samą, do mnie napisaną kartkę, powtórnie do paczki i wsunęła paczkę pod łóżko i światło zostało zgaszone. Na pytanie: czy mógłby Wasylko odpowiedzieć — napisać: czy mój ojciec zmarły jest na tamtym świecie szczęśliwy? — dał się słyszeć szelest papieru, rodzaj pisania, raz puknięcie, i paczka jedzie sama na pokój. Dano światło i wyjęto kartkę, na której było napisano: Ja panu za to bardzo dziękuję — druga odpowiedź: Ojciec pana jest razem ze mną. Dodaje, że zapytany: Czy ojciec wie, jak powodzi się mojej rodzinie w domu? — nastąpiło silne, przeraźliwe drapanie, poczem ks. Kozaczewski wezwał, aby w imię Jezusa Chrystusa dusza nieczysta precz poszła. W jednej chwili ustąpiło to drapanie, a dało się słyszeć pukanie przyjemne i łagodne, wręcz przeciwne od pierwszego. Na to wszyscy odpowiedzieli: ot znowu Wasylko. Ks. Kozaczewski zapytał: Wasylko! co to za

dusza — jeśli dobra odpuknij raz, a jeśli zła, dwa razy. I odpuknęło dwa razy. Na zapytanie: czy można tej duszy pomóc przez odprawianie mszy świętej? — odpuknęło dwa razy. Czy odtrącona od Pana Boga? — odpuknęło raz. Czy będzie jeszcze przychodzić? — i dał się słyszeć dwa razy. W tej chwili dało się słyszeć pukanie trzy razy i zjawisko znikło.

O. Дорожинський: Jak pan długo jest w Brodach? i czy Pan znał Wasylka za życia? Відповідь: Przybyłem do Brodów 15. X. 1921 r. i św. p. Wasylka nie znałem.

Czemu Pan przypisuje te zjawiska? Відповідь: Jakiejś sile pozagrobowej.

Czy wyklucza Pan możliwość naturalnej przyczyny tego zjawiska? Відповідь: Tak!

Dlaczego? Відповідь: Zadła wrażeń, jakie odczułem podczas pukania Wasylka.

Czy wierzył Pan w duchy przedtem? Відповідь: Wątpiłem poczęści, ale dopuszczałem możliwość, a teraz jestem pewny wiary w duchy po słuchu drapań nieprzyjemnych i łagodnego wypukiwania. Byłem i jestem religijnym.

O. Костельник: Czy wyklucza Pan możliwość oszustwa? Відповідь: Wykluczam!

O. Кисіль: Czy gotów Pan poddać się oględzinom lekarskim co do zbadania silnych nerwów i dobrych zmysłów? Відповідь: Tak jest!

O. Костельник: Czy ma Pan wrażenie, że przyczyną tych zjawisk jest dusza św. p. Wasylka? Відповідь: Tak jest.

Brody, dnia 15 grudnia 1922 r.

o godzinie 20, minut 15.

Zachara, postr. m. p.

Алгат ч. 6.

Зізнання о. Козачевського.

Стає свящ. Єронім Козачевський, гімн. катехит, обр. лат., літ 38, і заприсяжений зізнає:

Byłem 4 razy w domu Państwa Demczyńskich w celu obserwowania zjawiska. Pierwszy raz we wtorek 28 listopada b. r., drugi raz w czwartek 30 listopada, trzeci raz 3 grudnia, a czwarty raz 4 grudnia. Dwa razy zaobserwowałem zjawisko, a dwa razy niczego nie było. Pierwszy raz gdy byłem, usłyszałem wyraźne pukanie palcami do podłogi, zaznaczam jednak, że przedtem zbadałem łóżko, miejsce dokładnie do spodu, i jestem przekonany, że wszelkie oszustwo jest wykluczone. W chwili, kiedy dało się słyszeć pukanie, ks. dziekan Demczyński zapytuje: czy to ty. Wasylku? Odpowiedź: jedno puknięcie (tak). Po stawianiu pytań, po otrzymaniu odpowiedzi zapytałem ja: czy i mię zna? Odpowiedź: tak. Czy zna mego ojca? — Tak. Czy zna moją matkę? — Tak. Gdzie oni są? — Milczenie. Czy tam gdzie ty? — Tak. Czy możesz z nimi rozmawiać? — Tak. Czy możesz ich pozdrawić odemnie? — Tak. Więc ja mówię, pozdrów ich odemnie, a ja odprawię Mszę sw. na twoją intencję. Dobrze? — Tak. A kiedy mam odprawić? — Milczenie. Może napiszesz? — Paczka pod łóżkiem się rusza, słyszę, jak ktoś dotyka papieru, i wnet wysuwa się paczka na pokój i czytany odpowiedź „w nedilu“.

W dniu 3 grudnia byłem świadkiem zjawiska nader ciekawego. Na samym początku dało się słyszeć drapanie niby kota; drapanie to w wysokim stopniu denerwowało. Na inicjatywę ks. Demczyńskiego zaczęliśmy się medlić, drapanie to ustało, a dało się słyszeć delikatne miłe pukanie, słyszane 28 listopada. Krótko jednak trwało, bo znowu poczęło coś drapać. Myśmy zaczęli koledować, a w odpowiedź na to słyszeliśmy uderzanie dłonią do taktu do paczki, znajdującej się pod łóżkiem. Następnie poczęło coś paczka

rzucac i byłem świadkiem, jak książki, znajdujące się w paczce, jedną po drugiej jakaś siła wyrzucała i jabłka wyrzuciło, a jedno z tychże uderzyło mię w kolano. Po chwili dało się słyszeć pukanie łagodne, (świadek ma wrażenie ducha Wasylecia.) Następowala rozmowa. Pokrótcie dało się słyszeć drapanie po raz trzeci; denerwowało to wszystkich, chciano zaświecić świecę, ale ja odezwałem się w te słowa: W Imię Jezusa Chrystusa odejdz, duszo pokutująca! I uciszyło się zupełnie. To miłe pukanie dało się słyszeć znowu. Ja stawiam następujące pytania: Czy dusza ta pokutująca potrzebuje pomocy? Odp.: Nie. Czy Msza św. jej by nie pomogła? — Nie. Czy jest potępiona? — Tak. Czy jest w piekle? — Tak. Na tem się skończyło. Byłem jeszcze dwa razy, i nie było żadnego pukania.

O. Дорожинський: Czemu ks. przypisuje to zjawisko? Відповідь: Przypuszczam, iż przyczyna tego zjawiska jest nadnaturalna.

Dlaczego ksiądz nie jest przekonany, a tylko przypuszcza? Відповідь: Z powodu braku namacalnych, konkretnych dowodów.

Czy wyklucza ksiądz możliwość naturalnej przyczyny tego zjawiska? Відповідь: Oszustwo w tym wypadku wykluczam, nie wykluczam jednak działania nieznanego dla nas siły natury.

Na jakich dowodach wyklucza ks. oszustwo? Відповідь: Na podstawie tego, iż badałem miejsce, gdzie zjawisko się odbywało, i użyłem wszystkich sposobów, by odkryć przypuszczalne oszukaństwo.

Czy znał ksiądz ś. p. Wasylka? Відповідь: Nie znałem osobiście, on atoli mię znał.

Brody, 16 grudnia 1922 r.

Ks. Hieronim Kozaczewski m.p.

katecheta gimnazjalny.

Алегат ч. 7.

Зізнання пп. професорів гімназії Володислава Солтисіка і Деодата Янотки.

Dnia 17-go listopada b. r. przyszedłem w towarzystwie Dyrektora gimnazjum p. Niewolaka i prof. gimn. Janotki o godzinie 7.20 wieczorem do domu ks. dziekana Demczyńskiego. Oglądałem koszyk stojący na krzeselku przy łóżku, wieko koszyka było otwarte i podstawione pod ścianą tak, żeby zamknąć koszyk, trzeba było ruszyć krzesłem. Następnie oglądałem łóżko, na którym leżeli dwaj chłopcy. Po przyknięciu drzwi od przyległego pokoju krzesło odsunęło się, wieko koszyka opadło i koszyk nakryło. Następnie dały się słyszeć silne uderzenia jakby dłonią o paczkę, znajdującą się pod łóżkiem, przeplatane bębnieniem jakby palcami skocznych melodyj, przypominających marsz wojskowy. Dr. Łopatyński zaczął wymawiać litery alfabetu prosząc, by dał znak uderzeniem i podał nam swe nazwisko. Przy wymawianiu litery D i W słyszałem uderzenie o paczkę jakby dłonią, tak powtarzało się trzykrotnie. Przy wybębnianiu melodyj o paczkę zacząłem wtórować o ścianę, a wreszcie zacząłem śpiewać. Smętnych pieśni — dumek nie akompaniował. Przy śpiewaniu tych słyszeliśmy tak silne rzucanie paczką, że mimo światła od zapalki widzieliśmy ruchy tejże. Potem zapytałem: Czy jesteś duchem? — Uderzenie o paczkę raz. — Czy dobrym? Jeśli tak, uderz raz, jeśli złym, trzy razy — dodał ks. Demczyński. Na to słyszeliśmy kilka silnych uderzeń, więcej w każdym razie niż trzy.¹⁾ Po dłuższej chwili matka zmarłego Wasylka (miałem wrażenie, że w ironji) rzekła mniej więcej te słowa;

¹⁾ Др. З. Лопатинський пояснює се так: Явище вже до того часу піддало такий спосіб для взаємного порозуміння, що на стверджуючу відповідь стукало раз, а на заперечуючу два рази. Якщо було чимсь невдоволене, то било долонею більше разів. Отже явище не годилося тут на сю проповідню, і стуканням оказувало своє невдоволення.

„Skoro on taki mądry, dajcie mu papier i ołówek niech pisze“, i od tej chwili zaczęła się korespondencja. Otrzymywano odpowiedzi na pytania pisane i wymawiane głośno. Pukania ustały i rozbijanie paczką. O godzinie 11 mniej więcej odeszliśmy.

Władysław Soltysik mp.

Zeznania powyższe potwierdzam w zupełności, zaznaczając jedynie fakt, że odpowiedzi pisane otrzymywano nie tylko na pytania stawiane na głos, ale także napisane jedynie i włożone do paczki po ciemku, a odpowiedź następowała natychmiast po zagaszeniu światła. — Byłem jeszcze raz dnia 11 grudnia, lecz zjawiska nie było.

Deodat Janotka mp.

profesor gimn. państw. w Brodach.

W Brodach, dnia 16 grudnia 1922 r.

Питання Д-ра Дорожинського: Czemu panowie przypisujecie to zjawisko? Відповідь prof. Władysława Soltysika: Przypisuję to sile nadzwyczajnej, i skłanianiam się nazwać ją duchem.

Проф. Янотка дає ту саму відповідь. На питання о. Кмсіла оба панове, т. е. п. Солтисік і п. Янотка, зазначають, що принаймні два рази написано на картці питання в іншій комнаті так, що хлопці не могли його чути, а явище дало відповідь на тій самій картці. Час меж вложенням картки а писанням явища виносив найбільше кільканадцять секунд.

Czy panowie wykluczają możliwość naturalnej przyczyny, a jeżeli tak, dlaczego? Відповідь prof. Soltysika: Stanowczo wykluczam, bo nie wierzę, by człowiek chciał wielokrotnie z taką siłą bić dłonią o paczkę, a przypuszczam, że żaden z chłopców nie mógł cienką płaską linijką z taką siłą bić o druty, znajdujące się pod spodem łóżka.

Czy wierzył pan profesor przedtem w zjawianie się duchów? Відповідь: Tak jest. Z biegiem czasu wiara ta stała się bardziej indferentną, po tym wieczorze wiara wróciła tem żywsza.

Prof. Janotka: Zgadzaam się do słów „tak jest włącznie: wierzyłem i wierzę.

Czy znali panowie profesorowie ś. p. Wasylka?
Відповідь обох: Ніе.

Brody, 16 grudnia 1922 r.

Władysław Sottysik mp.

Deodot Janotka mp.

АЛЕГАТ Ч. 8.

Зізнання Д-ра А. Надля, проф. Гімн. в Бродях.

Dnia 1 grudnia 1922 r. o godz. 7-mej wieczorem przybyłem do domu Księdza Dziekana Demczyńskiego, uprosiwszy sobie (dzień lub dwa) przedtem wolność uczestniczenia przy spodziewanem zjawieniu się ducha, względnie duszy zmarłego ś. p. Wasyla Demczyńskiego. — Ks. Dziekan wprowadził mnie, zwróciwszy poprzednio uwagę, żem się cośkolwiek spóźnił, do pokoju ciemnego, w którym już było zebranych, prócz domowników, szereg osób, — na pewno pamiętam trzech księży i prócz D-ra Łopatyńskiego, jeszcze jednego pana, który mi się przedstawił. Pytania zadawała panna Demczyńska, rzadko odezwała się i pani Demczyńska. Szczegółów pytań nie przypominam sobie dokładnie, pamiętam jednak dobrze, że dotyczyły się przeważnie imienin, czy też urodzin jednego z członków domu, czy nawet samego ś. p. Wasylka. Po każdym pytaniu następowała odpowiedź, która działała na zmysły w następujący sposób: Coś pukało, donośnie i rytmicznie, jakby palcem w ściany skrzynki, o której istnieniu już przedtem wiedziałem. Skrzynka była umieszczona pod łóżkiem, w którym leżeli dwaj chłopcy, których głowy można było widzieć w półcie-

niu, wywołanem światłem wpadającym z przyległego pokoju. Pukanie trwało za każdym razem kilkadziesiąt sekund, może minutę lub dwie najwyżej, poczem strzynka silnym ruchem, którego przyczyn fizycznych odgadnąć nie mogę, wysunęła się z pod łóżka na środek (dość wąskiego) pokoju. Z niej, t. j. ze skrzynki, panna Demczyńska wybierała ćwiartkę papieru i przy świetle zaświeconej świecy odczytywała odpowiedź napisaną ołówkiem. Treść odpowiedzi, względnie zadawanych pytań, obracała się w zakresie i na stopniu inteligencji dziecinniej; były także odpowiedzi nie na piśmie, dawane przez pukanie raz lub dwa, co miało, według zasiągniętych przezemnie informacji, oznaczać tak, względnie nie. Nareszcie po jakich 20 lub 25 minutach, duch podając godzinę $7\frac{1}{2}$ (względnie dla siebie 8 mą według własnego porządku), jako kres konieczny pobytu między nami, działać przestał i znikł. O ile pamiętam, panna Demczyńska wkładała do skrzynki jakieś przedmioty w darunki z imienin, za które następowało podziękowanie. — o tem wspominać dodatkowo

Питання о. Дорожинського:

Czemu przypisuje pan dr. to zjawisko? Відповідь: Rozumem swoim nie mogę tego objaśnić.

Czy wyklucza pan profesor możliwość naturalnej przyczyny? Відповідь: Gdybym nawet chciał przypuszczać przyczynę całkiem naturalną, według jakichś praw fizycznych, to mogą to chyba być takie, o których ludzkość jeszcze teraz nic nie wie, ot tak na przykład ludzie w XIII. wieku nic nie wiedzieli o analizie spektralnej lub tem podobnych, w następnych wiekach dokonanych, odkryciach naukowych.

Jakie pan dr. ma dowody, iż wiadomą dotychczas przyczyną tego zjawiska nie można wytłómaczyć? Відповідь: Obserwowałem dokładnie, nie zauważyłem nic takiego, coby mogło wywołać jakieś podejrzenie działania ludzkiego, względnie wprowadzania w błąd. Cały przebieg był przedmiotem długich rozważań i rozmyślań. Gdybym był przewidywał, że znajdę się w obecnem położeniu, t. j. konieczności zdawania protokołu, byłbym najważniejsze mo-

menta zanotował, a tak zadowolilem się ogólną konkluzją, pod którą do dziś dnia zostaje.

Czy wyklucza pan możliwość oszustwa? Відповідь: Wykluczam z dwóch przyczyn. Znam doskonale ks. Demczyńskiego i panię Demczyńską; według mego najgłębszego przekonania i absolutnej pewności osobistości te z żadną nieuczciwością nie wspólnego mieć nie mogą. Przyczyna druga. Sam fakt obserwacji. Gdybym nawet stanął na stanowisku człowieka całkiem nie wierzącego, to musiałbym oświadczyć: wyjaśnić przyczyny tego zjawiska nie mogę, że to zachwiało moją dotychczasową pewność.

Po złożeniu tych zeznań¹⁾ byłem świadkiem zjawiska, które mię bardziej w zdumienie wprawiło, bo zjawisko to różniło się od poprzednich objawami spirytystycznymi — przez medjum panny Bauerówny, a które przejmuję mię najgłębszem przekonaniem o nadnaturalnej przyczynie tego zjawiska. O tem mogli się przekonać członkowie Komisji.

Brody, dnia 16 grudnia 1922 r.

Dr. Abraham Nadel mp.
prof. gimn. w Brodach.

АЛЕГАТ Ч. 9.

Зізнання свящ. Михайла Осадци, катехита гімназії в Бродях.

Чуючи про надзвичайні явища в домі приходства в о. декана Демчинського і заінтерпелюваний кілька разів учениками висших клас, пішов я там, щоби наочно переконатися, як річ мається. Був я кілька разів, і дійсно переконався, що в темнім покою появились духи. Першого вечера

¹⁾ Те дописав др. А. Надель по явищах 16 грудня 1922 р., при

около год. 6^{1/2} появився дух, котрий давав лагідні знаки (легеньке стукання один раз на потакування, два рази на запереченне, три рази, коли відходив). На мене зробив вражінне доброго духа, і я в се увірив. Другого вечера не було нічого. Третого вечера знова появився дух через легеньке стукання, і на жаданне о. дек. Демчинського підписався „Василько Демчинський“. Я ставляв різні питання, а між иншими, що хочу спровадити Ординаріятську Комісію зі Львова. Згодився на се. Слідуючого вечера прийшов я знова, і крім того звичайного явища почув инше явище, а іменно скребанне і гриманне о пачку і викинення книжок з пачки. Тоді я заініціював молитву „Отче Наш“ і „Богородице Діво“, опісля призвав помочи Найсв. Серця Іс., і скребанне та гриманне уставало, але опісля знова повставало. Коли уставало, давалося чути лагідніше (як перше). Я спитав: Васильку, що то за душа? — Сейчас дістав я відповідь на картці, що се „обридлива душа“, та що вона покутує. Я казав засвітити свічку, і дало спокій. Опісля згасили ми знова, й знова скребло. Засвічено свічку, і я пішов до дому. Між иншими питаннями поставив я Василькови питання: Чи любиш дуже Ісуса Христа? — Відповідь була: Так. Про решту справ не говорю, бо все вже прослідила Комісія, котру вислав Впр. Ординаріят на моє устне прошення у Львові дня 13 грудня 1922 р. Лично був я в тій справі у Впр. і Вс. о. Мітрата Бачинського і Всч. о. Д-ра Гавриїла Костельника.

В Бродах, дня 16 грудня 1922 р. на приходстві.

о. Михайло Євген Садаца в. р.
гр.-кат. катехит гімназ.

О. Др. Дорожинський питає: Чи виключаєте можливість, що сі явища діються природною причиною? Відповідь: Виключаю, бо в природний спосіб се явище не дасться пояснити. Мав я вражінне, що були два духи — суджу се після знаків. Знаки першого лагідні, другого неприємні. Мав я вражінне, що перший дух був добрий, другий злий.

о. Михайло Євген Садаца в. р.

Алеґат ч. 10.

Зізнання Стефана Туркевича, уч. VIII кл. гімн. в Бродях і Константина Демчинського, абіт. уч. семинаря.

Дня 26. листопада 1922 (зізнання Костика Демчинського) рано около години шів до девятої встав я, і через вікно побачив я гурток людей, котрі не спускали очий, дивилися на вікно на стриху нашої хати. Почув я рівночасно м'явканне kota Пішов я тоді сам на стрих, і побачав там kota. Кіт той, коли я до нього приступив, витріщив очи, і не хотів утікати. Два дні перед тим довідався я, що люди говорили, що у нас є кіт, котрий переминюється в чорта.

Дня 26. листопада вечером я, Стефан Туркевич, і Константин Демчинський, були присутні, коли прийшов дух бл. п. Василька. Д-р Лопатинський зразу, коли лише дух дуже тихенько застукав, а відтак зачало стукати і драпати в комині, запитав: „Чи то ти, Васильку?“, але не одержав відповіді. Ми пізнали, що се був инший дух, а не Василько. По кількох хвилинах спокую, застукав знова дух, але вже в цілком инший спосіб. На запитання п. Марійки Демчинської: „чи се є Василько“, дух відповів, що так. Коли його запитали, чи перед тим був инший дух, Василько написав на карточці: „Се був чорт“. Ми страшно були перелякані тим. Потім за хвилю написав він карточку: „Та кіцька на стриху, то був чорт“. Коли ми виймили гу картку, почав знов Василько стукати, але удари були дуже слабі і тихонькі. На запитання, що йому і чи йому що перешкоджає, написав він картку: „прошу замкнути комин, бо чорт знов іде“. Ми оба, перестрашені тим, засвітили свічку, і з п. добр. Демчинською пішли на стрих, щоб замкнути комин. Коли ми вже були на стриху, сказала нам п. Йосифа Демчинська, що Василько написав, щоби перехрестити се місце для того, аби вигнати чорта. Костик хотів зачати голову в комин, але п. Добр. Демчинська остерегли його. Коли зійшли ми зі стриху, Василько на питанне, що маємо зробити, аби вигнати чорта, написав: „посвятити стрих“. Коли ми запиталися всі: чи зараз посвятити і хто має посвятити, ска-

зав, що о. добр. Демчинський, завтра. За хвилину без жадного питання написав: „тепер чорт страшно злоститься на стриху“. На слідуючій картці написав: „з чорта на стриху аж огонь сі сипле такий злосний“. На питанні проф. дра Лопатинського, кільки мінут або кільки секунд потребує, щоби прилетіти з цвинтару до хати, не міг Василько вистукати числа, лише написав на картці: „пів секунди“. Відтак написав на новій картці: „я більше не можу зістати, бо мене Господь Бог закликав“.

Броди, 16. грудня 1922.

Стефан Туркевич, в. р.

Константин Демчинський, в. р.

Замітка: З самого початку, як лише зачав дух стукати, а коли ще ніхто не знав, що то дух стукає, я, щоб переконатися, що то не стукають хлопці, положився з Влодком Вильчинським на ліжку і тримав його руками, але мимо того дух стукав кошиком.

С. Туркевич, в. р.

Алєгат ч. 11.

Зізнання проф: Івана Юрійчука.

Дня 10. грудня 1922 прийшов я в товаристві о. М. Осадца, п. Йосифа Сірка, і пані Сіркової до панства Демчинських. В передпокою застав багато людей. Присутні колядували, а тій коляді акомпанювало стукання. Присутній п. Сірко питався „Василька“ про свого батька. На картці, вложеній до пачки, було написано: „Ваш тато є разом зі мною.“ Перед моїм приходом вложив до пачки п. комендант державної поліції яблуко і чоколяду. На вложеній до пачки картці бачив я написане: „За то пану бардзо дзенкуен.“ На питанні коменданта про свого батька, на вложеній тій самій картці була відповідь: „Ой-цец панз ест разем зе мвон“. Отець Осадца запитався: „Чи

знаєш, Васильку, п. проф. Юрійчука?" На те стукнув один раз, се означить потакуючо. По якимсь часі було чути скребання о пачку, на те о. Козачевський сказав: „В іменю Єзуса Христуса, зли духу, одейдзь“. Успокоїлось, і сейчас було чути легеньке реґулярне стукання. Пізнійше стукнув три рази і більше не було нич чути. Який будь обман виключений, припускаю, що то є дух бл. п. Василька Демчинського.

Броди, 15. грудня 1922.

Іван Юрійчук, в. р. проф. гімн.

Алєґат ч. 12

Зізнання д-ра Зенона Лопатинського, проф. гімн. в Бродях.

В справі незвичайних явищ духа бл. п. Василька Демчинського могу подати незвичайно богатий матеріял, бо був я від самого початку аж до останнів майже днів свідком усіх його ділань. Та що списати всі явища вимагалоби богато часу і паперу і що ношуся з думкою усе те в найблизшому часі подрїбно описати*), обмежуся лише до поодиноких і найважнїйших фактів.

Дня 6. падолиста 1922 закликано мене до покою, бо після криків 2 хлопців, що лежали на ліжку, мав рухатися кошик. І дійсно, станувши недалеко кошика, що лежав на триногїм кріслі, почув я шелест порушуваного кошика. Подумав я собі, що мабуть у кошик залїзла миш або щур, і тому забрав я кошик до иншого покою, отворив його, і побачив у середині кілька мішочків з муки і кільканайцять карикатурок наліплених на картці паперу. Виймив це все, переглянув, і не знайшовши нічого, знова занїс до згаданого покою і поставив на давному місці. І знов по

*) Д-р З. Лопатинський подрїбно описав початки тих явищ в „Українськїм Голосї“ (Черешнїв) ч. 8—12 і дальше з 1923 р.

якійсь хвилі почулось те саме. Тоді прийшло мені на думку кошик отворити і лишити віко отвореним. Тоді почало віко рухати і з силою його замкнуло. За кожним разом світив я, і кошик переставав рухатися. Я отворив по раз другий кошик і сильніше опер віко. Тепер трудніше було віко замкнути, бо треба було з кутика випхати його, і тому ужило мірових рухів, і вкінці замкнуло кошик. Тепер я відсунув ліжко і побачив, що скинуло з крісла кошик, а само крісло підіхало під ліжко. Я відсунув ліжко ще більше, і тоді почало викидати книжки зі скринки. Тепер відсунув я ліжко на другий бік і почув, що починає стукати лавкою. Це тревало довший час, ми положилися (я з Костем Демчинським на другім ліжку під вікном) і прислухувалися всему. Тепер покинуло лавку, і почало розбирати ліжко. Ми зіскочили, засвітили свічку, ліжко уложили і знов положилися. Це повторилося і другий раз, але тим разом зсунулась дошка під ліжком. Тепер покинуло ліжко і почало рухати кошик. Нараз я почув, що кошик сунеться, і побачив, що через середину покою сунеться під ліжко під голови хлопців, і там станув через те, що дошка перешкодила. Я засвітив свічку, поправив дошку, згасив, і знова ляг. Тепер обернуло кілька разів кошиком, викинуло його під двері, і на тім перестало.

При тім всім ніхто з нас страху не відчував, противно чулось якесь вдоволення і заінтересованне. Лише при суванні кошика почув я малий страх. Це все відбувалось у місячну ясну ніч — у покою було видно. Пару ночей так стукало, а коли діти Марійка і Костик Демчинські і Галя Степанинова поїхали до матури до Львова, вигравало кілька мелодій і заховувалося зовсім спокійно. По їх приїзді зачало знов стукати, а 17 падолиста далось пізнати писаннем. Це все описане в протоколах інших свідків, тому я решту обминаю, а згадаю лише появу „чужого духа“ дня 2. грудня 1922. По данню ріжних відповідей стуканнем і письмом, перериваним вистукуванням мелодій, Василько серед найкрасшого настрою почав нагло бити в пачку і кидати книжки в напрімні дверий. Коли ми спиталися його, чи він гнівається на нас, відповів „ні“ одною рукою, а другою кидав книжки. Коли перестав, написав без жадного питання: „Господь Бог казав мені вигнати звідси чужого духа“. Ми не мо-

гли прочитати двох послідних слів, і просили написати два ті слова ще раз. Тоді він написав великими буквами: „чужого духа“, а по хвилі: „Господь Бог того духа скинув до пекла.“

На всіх вечерах дальших був я до 7. грудня включно. Від 8. до 14. грудня не був я присутний. Щойно 15. і 16. грудня був я знова враз з цілою комісією.

Броди, дня 16. грудня 1922!

Др. Зенон Лопатинський, в. р.

Примітка: Замічаю, що явища ці, як і безліч инших дрібних фактів переконали мене, що виконуючий усі ті явища є духом і це добрим духом, впливаючим на всіх присутних уморальнюючо, так сказатиб виховуючо (бо в багато случаях за прогріхи, а передовсім дітий супроти матери, виключав із покою підчас давання знаків) і вплинув на мене так (як і на других), що з людини зовсім не вірючої в духи і позагробове життя зробив з мене вповні переконаного християнина-католика.

Василька за життя я не знав, а виключаю можливість пояснення цих явищ природним способом.

Д-р Зенон Лопатинський, в. р.

Алєгат ч. 13.

**В справі письма явища бл. п. Василька
Демчинського.**

Опінія Комісії.

Перші дві картки, на котрих писала таємна сила, що видається за бл. п. Василька, рїзняться від усіх прочих тим, що першу цілу „Василько“ пімняв, пробував щось писати, але нема ніякої виразної букви, хиба тільки „ц“

або „щ“. Друга картка не пімнята, написано на ній досить нечитко „...люю руц“. Відтак уже картки виразно записані, почерком одної руки. Письмо се дуже подібне до того, яким писав бл. п. Василько Демчинський за життя. Так особливо впадає в очи велика подібність між буквами Б, д, к, б, в, 9. Помилки в писанню також подібні, так н. пр. ваганне чи писати „и“ чи „е“ в деяких випадках, писанне „олувець“ замість „оливець“ і загалом оперує автор тими самими виразами, якими оперував бл. п. Василько.

В Бродах, 16. грудня 1922.

С. др Т Костельник, в. р.

С. др Д. Дорожинський, в. р.

С. Петро Кисіль, ЧСВВ., в. р.

Алєгат ч. 14.

Зізнання Марійки Демчинської

в справі забирання річий через незвичайне явище, яке подає себе за бл. п. Василька Демчинського.

Десь у послідних днях падолиста с. р. др З. Лопатинський купив яблуку і тісточок. Я всім у хаті роздавала ті яблука і тісточка, й прийшло мені на гадку, що бл. п. брат мій Василько дуже любив яблука. Навіть як був хорий на дезинтерію перед смертю і не вільно йому було їсти яблуку, то мав він цілий кошик своїх власних яблук, яких щоденно оглядав, бавився ними. Дуже просив усіх, цілими годинами плакав, щоби йому дозволити хотий одно зісти. Такого дозволу не міг дістати, але проти дозволу не зів ані одного яблука, хоч їх все мав у руках.

Я диятого хотіла зробити бл. п. Василькови приємність і переконатися: чи він се спостереже, тож найгарнійше і найбільше яблуко дала я до скринки під ліжком там, де лежить його олівець і папір. Того вечера він на письмі подякував за яблуко. Було се 26 падолиста с. р. Другого дня в вечер він на письмі подякував за посвяченне хати (яке відбулося на його бажанне того дня по полудни) і ще раз за яблучко, а відтак на особній картці написав: „я вже яблочко собі взяв“. На зачудуванне всіх нас присутних яблуко зі скринки зовсім щезло. Ми не вірили своїм змислам і кілька разів питали його: чи він таки дійсно взяв яблуко? Він кожний раз відстукуванням се твердив. Я перешукала зараз цілу пачку, а раненько цілий покій. Але яблука не було. Вже потім, як Василько взяв яблуко і ми се сконстантували, ще того самого вечера, коли ми говорили о чімсь іншим, а свічка була згашена, виразно було чути, як він бавився тим яблуком, підкидаючи ним у той спосіб, як діти пилкою, ловив його до рук, стукав ним до пачки. Я питала його: чи він ним бавиться, відповів: так. По якімсь коротенькім часі написав сам від себе: „Прошу мені купити яку грушку“.

В тій хвилі татко виняли гроші і післали мого брата Іларка купити грушок. Як уже брат вернув, і положили йому одну грушку до пачки, він весело бубненням грав і на іншій картці написав: „Я вас прошу, щоби ви мені купили завтра данусю чеколядку“. Зараз потім написав: „Я грушку возьму завтра разом з данусею“. Зараз потім написав: „та дануся буде не для мене лише для Господа Бога“. Слідуюча картка з таким письмом: „Я вже більше не можу зістати, бо я маю приготувати то яблуко Господу Богу“. І того вечера відійшов кілька мінут скорше, як був обіцяв.

На другий день ми купили данусю, але не вкладали до його скрині. Він обявивсь граннем і написав картку: „дякую вам за грушечку“. Ми подивилися, а грушки не було вже в скринці. Тоді я всадила до скринки данусю і дві маленькі чоколядки в бляшочках. Він написав потому: „я ту чеколяду возьму завтра о годині 4 а ви положіть о пів до 4“. Відтак написав: „дякую вам за ту дуже добру чеколяду“, а на чоколяді була місцями позітка поздирана і наче трохи мокра. На питанне: чи ти можеш їсти?

відповів стуканнем: ні. — А чи смак чоколяди чуеш? — Так. Відтак написав: „при тім не має ніхто бути — Василько“, що відносилось до 4-тої години другого дня, коли він мав взяти чоколяду. Уставив собі скринку під самою стіною, і відійшов. Я висунула скринку і показала всім гостям пачку, як те все виглядає. Десь по квадрансі він вернув, дуже нервово сував собі пачкою і написав: „видите, які ви недобрі, я собі пачку поставив, а ви собі берете“. О год. 10¹/₂ вернув ще раз, і як я прибігла, якраз тоді обдирав собі дві менші чоколядки, ті в бляшках, і написав: „дякую за ті менші чоколядки“, застукав три рази, і відійшов. Я в тій хвилі всадила руку в пачку (бо він її тим разом не висунув), а там були лише бляшки з чоколядок, повигинані, але чоколядок уже не було зовсім. То було 28 падолиста с. р. Слідуючого дня в 4 год. по полудни його покій був зі всіх сторін замкнений. Вечером прийшов і написав: „видите, які ви недобрі, взялисьте мені данусю“. Ми посуджували о се хлющів, і просили його, щоби написав, котрий з них узяв? Написав: „то Ся зів ще рано“ („Ся“ се песик). Ми дали до пачки нову данусю і інше. І письмом подякував за то все, а відтак написав, що все те возьме в ночи, а решту завтра. Ту данусю взяв собі 1 грудня вечером. Я запиталась: чи ти хочеш, щоби тобі ще що дати до пачки? Відповів: Так. Я вибігла до третього покою, а міжтим він у присутности всіх, що в покою були, написав нову картку: „Я вже знаю, що ти мені хочеш дати“. Саме в тій хвилі я вступила до покою з яблуком. Другого дня, то є 2 грудня, десь перед 6 год. рано прийшов собі по річи, написав „дякую вам за чоколядку і тісточко“ (те тісточко і чоколядку я йому вложила вечер перед тим), і дійсно їх взяв з пачки. Застукав 3 рази, і відійшов, потім знова вернув на розмову до 6³/₄ год. так, що було в покою цілком ясно. Бачила я і брат Кость, як пачка їхала зпід ліжка, бо Василько тоді написав ще одну картку („у нас ніколи нема ночи“).

Того дня вечер взяв з пачки Миколайчика (який лежав у пачці вже від двох днів) і подякував письмом за се, підписавшись.

Вкладка о. Костельника :

З огляду на се, що всі три члени Орд. Комісії в день 16 грудня 1922 р. від години 6 вечером менше більше до 8 вечером були свідками так рішачючих подій, що всі зізнання дальших свідків є злишні, сей протокол перериваємо.

У Бродях 16 грудня 1922 р. о год. 8 веч.

Демчинська Марійка в. р.

С. Др. Костельник в. р.

Додаток до 14 алегату.

Дня 30 грудня 1922 р. вечером тихенько щось собі в пачці шпортов. Ми дивувалися і говорили між собою, чому він. Василько, ніщо не пише. Тоді він висунув пачку і стукнув. Ми засвітили і побачили, що в пачці лежить розложених чотири книжки одна за другою. Дві українські, одна польська, а одна німецька. Ми почали ті книжки виймати на стіл, щоби переглянути. В тій хвилі він, помимо того, що світилася свічка, застукав два рази голосно під ліжком. Ми згасили, запитали: чи дати тобі ті книжки назад до пачки? Відповідь була: так (через стукнення). Ми вложили, він знова кілька мінут тихенько заховувався, відтак написав: „я читав ті книжки“. Зараз потім викинув „Малепарта“ Крашевського і „Клеопатра“ Еберса на підлогу (ті книжки були власне помежи тими, що він читав) і кавав їх звідси забрати.

Броди, 16 грудня 1922 р.

Демчинська Марійка в. р.

Алегат ч. 15.

Комісійне Справозданне

про явища в день 16 грудня 1922 р. від години 18 до 20, при котрих члени Комісії були лично присутні.

Панна Марія Демчинська дала нам знати около год. 18, що явище зачинається, рівночасно заявила, що питала духа, хто з членів Комісії може вийти до темного покою, і дістала відповідь, що оо. Костельник і Кисіль можуть увійти, а о. Дорожинський ні. Ми увійшли оба — крім нас увійшли також і інші особи, на котрих прихід згодився був дух. Сейчас п. Марія запитала: чи Василько з нас задоволений? Відстукнув, що так. Дальше спитала: чи знає що оо. правили нині за нього Сл. Б.? Відп., що так. Опісля дух вигравав, стукаючи немов пальцями, різні пісні. Відтак п. Марійка знова питала: Чи ти вчера не міг з Отцями говорити? — Не міг. Чи не мав дозволення від Господа Бога? — Не мав. А нині дозволив Тобі Господь Бог говорити і писати? — Так. Опісля наступили питання нас усіх трох осібно, які є записані в протоколі.

П-а Марія запитала його, чи то правда, що панни Бауерівні, котрі по раз перший були сюди запрошені, викликали його за помічю столика в минулий второк у своїй хаті? — Мовчанка. Але по хвилі написав: „нех они мене викликають“ — „зараз“. Питанне: Чи при світлі? — Так. Отже засвічено свічку. Геновефа Бауерівна сіла при столику, котрий уставлено у віддали менше більше одного метра від голов хлопців. П-а Бауерівна взяла олівець у руку, рука почала нервово дрожати, відтак по папері скакати, а в кінци писати. Олівець випав їй з рук, вона зачала страшно бити руками по столику. Отець Кисіль просив о. Костельника і п. Лонатинського, щоби притримали руки медія, але се було немислиме. Руки дальше кидались і скакали, а разом з ними і руки обох висше згаданих панів. По хвилі сі панове пустили руки медія, а тоді обі руки медія зачали ще більше кидатися і вона ціла. Вона станула від столика, тріпаючи руками корчево. Тоді о. Кисіль закликав, щоби їй дати в руки хрест стоячий на столі. Так зроблено, і по хвилі вона успо-

коїлася. Потому принесено тарільчик і папір з азбукою вколо написаною, і тарільчик давав відповіді на задавані питання; всі відповіді були цілком до річи; а сам від себе дух написав: „питайте. Мені так лекше“. Потому руки медія відірвало від тарільчика, і руки почали вистукувати ріжні арії на столі пальцями і долонями — так само, як се діялось на початку під ліжком. Також на питання деколи відповідав, замість тарільчиком, ударом медія долонями і пальцями по столі. Між иншим медій просив: нарисуй що, і зараз рука медія нарисувала коня (гл. картка 5). Медій в часі своєї цілої праці мав цілковиту свідомість ума, задавав много питань, а всі вони були до річи. За те не мала вона (медій) жадної власти панования над своїми руками (зачинаючи від ліктів). Дальше бувало так, що руки вже лежали зовсім спокійно на столі; колиж хтось поставив питання, сейчас руки починали дрожати і клались на тарільчик, або відстукували, як звичайно. По якімсь часі панна Бауерівна попросила Василька, щоби відповідав уже в скринці, бо вона змучилась. Тоді її руки почали кидатися, вона встала, а витягнені руки тягнули її в сторону ліжка; руки били по подушці і дальше по ліжку, аж поки дісталися до місця, під котрим лежала скринка, а відтак упали на долину, вона ціла зігнулася, а руки сягнули в скринку, і там тріпали по паперах коротенький час. Опісля успокоїлось, а панна Б. спокійно випростувалася і спокійно розмовляла з присутними. Світло загашено, а на наші питання відповідало під ліжком. Але небавом дух знова написав, що бажає собі знов писати на столі (за помочію медія). І повторилось те саме, що з початку. Панна Б. держала олівець, а олівець писав ріжні відповіді, але вже спокійніше, бо панна Б. перед тим просила його о те.

Отець Дорожинський сказав: В імя Христа закликаю тебе, скажи: хто ти? На се написав дух рукою медія: буду писати у скринці. Знова панну Б. пірвало від столика і запровадило під ліжко до скринки (в той сам спосіб, що перше). Згасили світло. Стукання розпочалося знова під ліжком у скринці, і о. Дорожинський задав знова питання. Дальше відбувалось те, що описано в протоколі комісійнім.

Н. Б. Панна Бауерівна слабонько говорить по українськи, родом полька.

Далися чути три слабші стукнення, котрі звичайно означають відхід духа „Василька“. В тій хвилі роздалось сильне драпанне до пачки, немов довгими пазорами. Потім зачало підкидати пачкою, і перевернуло пачку на один бік так, що книжки і річі з неї випали на підлогу.

Отець Костельник почав заклинати, але мимо того воно кидало дальше. Засвічено свічку. О. Костельник почав кропити цілий покій свяченою водою. По згащенню світла почалося те саме, що було передше, лише пачку перекинуло зовсім. О. Костельник закликав злу душу в імя Бога, щоби відійшла, не помагало, і засвічено свічку. Тепер о. Костельник покропив св. водою пачку і всіх присутних. Для проби вложено (о. Дорожинський) металевий великий хрест до пачки, поскладавши перед тим річі і книжки назад на своє місце. Знова згашено світло, а тоді по короткім драпанню почули всі, як хрест задзвонив і впав з силою викинений на підлогу.

О. Дорожинський хотів, щоби явищу полишити волю „хай покаже до кінця, що вміє“. але о. Костельник спротивився, бо — казав — моглоби дійти до непередвиджених, страшних наслідків. Засвітив отже свічку, і всі присутні сконстатували, що хрест, який поставлено до пачки розп'яттем до гори, по тій стороні скринки, яка виходила до вікна в кімнаті, тепер находився о якого пів метра далеко від пачки по тій стороні від дверей, що стоять проти вікна в кімнаті, розп'яттем до землі, хоч скринка тим разом не була перевернена.

Зараз сказано хлопцям ставати з ліжка.

Якийсь час світилося, всі вийшли, а о. Дорожинський просив принести три епітрахілі і требник, щоби відиравити егзорцизм. Знова згашено світло. Хлопці поклялись на ліжку, але в покою було зовсім спокійно, і тому егзорцизму залишено.

Ще належить піднести, що підчас бубнення, сування пачкою й писання таємною силою під ліжком всі присутні мають таке вражіння, як колиб якийсь живе ество з руками там находилося. Однак усяке ошуканство абсолютно виключене: в той час під ліжком нікого з людей нема.

Поводиться та таємна сила у всьому, як незалежна (самостійна) інтелігенція, яка має свої власні думки, уподобання, сиротиви і т. ин. і розмова ведеться з нею так само, як з яким чоловіком.

Броди, дня 16. грудня 1922.

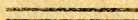
С. Д-р *Тавриїл Костельник*, в. р.

С. *Кисіль ЧСВВ.*, в. р.

Д-р *Д. Дорожинський*, в. р.

Додатково додаю, що олівець, котрим дух щойно записав нову картку, був теплий, що я одного разу в той вечір власноручно спробував. А те саме сконстатували більше разів Марійка Демчинська і д-р Лопатинський.

С. д-р *Тавриїл Костельник*, в. р.

Відпис карток¹⁾

записаних духом, який подавався за бл. п. Василька
Демчинського.

Дня 17 листопада 1922 р. в присутності членів родини о. декана Демчинського і проф. гімн. Солтисіка, Яютки, Лопатинського і директора Невояка почав дух, що видавався за бл. п. Василька Демчинського, по раз перший на вложеній картці паперу олівцем писати і на щораз інших, знова вкладаних картках, давати письмом слідуєчі речення:

1. Круглі лінії і зигзаки.
2. *Цілую руки* (нечитко).
3. *Цілую руки* (читко).
4. *Мамі і Маріці Василько.*
5. *Василько Броди умер в р. 1920* (на питанне: Чого жадаєш дитино?).
6. *Я тому тиждень бує у Ромка* (на питанне: Чи брат Ромко жиє?).
7. *Ромку є в росіи.*
8. *Я вам не скажу де Ромку є бо мні не вільно* (на питанне: В котрім місті?).
9. *Я не знаю коли він приїди але знаю що єму дуже зле.*
10. *Я жилаю татуницеви на Николая всего найлучшого Василько* (на просьбу: Напиши що для татунця).

) Оригінальні сі картки переходуються в ці Демчинських.

11. Дорога мамцю я що ночі сиджу коло мамці і коло Марікі.

12. Я вам правду скажу що мені саомо сумно, то я до вас приходжу шоденно.

13. Я для того до вас приходжу бо мене саомому на цвинтарі сумно.

14. Я на мамцинім ліжко до години десятої сиджу а від 10—11 на маріцинім а потім іду до канцелярії.

15. Нечитко.

16. Прошу вас дуже виняти з кошика ті голови бо мені шкодять дуже (голови — це карикатурки наліплені на папір).

17. Я вас прошу щоби ви спалили ті голови.

18. Я прошу вас дуже щоби ви взяли то крісло бо оно з російського тпнталю.

19. Дякую вам дуже за то що ви мені зробили і я вже більше не прийду тут тільки Миколая (послідні слова нечитко).

20. Я нічо не хочу тільки дякую ва що ви зробили то що я хотів.

21. Я не можу більше нічо написати бо мені не вільно зіставати ту довше.

18 падолиста 1922 р.

Стефко поставив кошик у кутку коло ліжка без відома других. На це зявився Василько і написав:

22. Нечитко.

23 Я вас прошу щоби ви мені нічо не ставляли в тім кутку.

24 Видиш Стефку який ти для мене недобрий а вас прошу а ви мене не хочете послухати.

25. Я вже більше писати не можу але я длятого ту прийшов бо недобрий Стефко недобрий на мене кошик поставив.

26. Я більше написати не можу але я длятого ту прийшов бо недобрий Стефко мені кошик поставив.

27. Я нічого не хочу тільки я вас прошу і недоброго Стефка щоби ви мені нічо там не ставляли.

23 падолиста 1922 р.

28. *вільно* (на питанні: Чи можна людям оповідати?).

29. *Я вас прошу щоби ви не робили досвідченя.*

30. *Дякую вам за сей олувець* (попередний зломав).

31. *То буде мій спеціальний олувець.*

32. *Прошу закликати Уньку Ілярка Гальку.*

33. *Більше тут зістати не можу.*

24 падолиста 1922 р.

34. *Я вас прошу ту закликати Маріку і Туркевича* (Шустівна Марійка і Туркевич були в другім покою).

35. *Твій тато є разом зимною* (це написав до Маріки Шустівної).

36. *Я вас прошу щоби ви мені заграли завтра на цитрі* (це до Туркевича).

37. *Нех завтра прийде Славко* (Шуст, його шкільний товариш).

38. *Прошу взяти зи стриху самовар і поставити в иншій місци.*

39. *Здійміть той маленький що стоїть по лівій стороні* (самоварчик — його забавка, викинена на стрих тому два роки, і всі про нього забули).

26 листопада 1922 р.

Вечера попередного стукав якийсь инший дух і драмал сильно в комині. На питанні: Хто то був, відповів:

40. *Се був чорт.*

41. *Дякую вам за яблочко* (перед вечером вложено до скринки).

42. *Та кєцька що була на стриху то був чорт* (рано заліз якийсь незнаний нікому кіт і пронизливо мявкав).

43. *прошу ту заткати комин бо чорт іде.*

44. *перехрестити то місце* (на питанні: Що робити?).

45. *посвятити стрих* (на питанні: Як вигнати чорта?)

46. *тепер чорт страшно злоститься на стриху.*

47. *З чорта на стриху аж огонь сі сипи такий злосний.*

48. *пів секунди* (на питанне: Як довго летиш з цвинтаря?).

49. *Я більше не можу зійтати бо мене Господь Бог закликав.*

27 падолиста 1922 р.

50. *дякую за те що ви мені зробили і за яблочко* (в цей день рано посвячено хату).

51. *Я вже яблочко собі взяв* (ми глянули і яблока вже не було).

52. *Я нині буду у вас до пів до десятої години* (на питанне: Як довго будеш у нас?).

53. *люди живуть але не на всіх звездах* (на питанне: Чи люди живуть на звіздах?).

54. *прошу мені купити яку грушку* (це зроблено).

55. Нечитко.

56. *я вас прошу щоби ви мені купили завтра данусю чеколяду.*

57. *Я грушку возьму завтра з данусею разом.*

58. *та дануся не буде для мене лиш для Господа Бога.*

59. *Не можу зійтати вже більше бо я мало приготувати те яблуко Господу Богу.*

28 листопада 1922 р.

60. *дякую вам за грушечку* (грушка зникла).

61. *Я ту чеколяду возьму завтра о годині 4 а ви положіть о пів до 4.*

62. Нечитко.

63. *Она неж лежить цілу ніч аж до години 4 по полудни.*

64. *я ту чеколяду возьму завтра о четвертій годині або ще нині в ночі.*

65. *дякую вам за ту дуже добру чеколяду.*

66. *при тім не має ніхто бути* (на питанне: Чи має хто бути о 4 год. в покою?) — Перед відходом присунув пачку до стіни і відійшов. Ми її знова висунули. Тоді вернув:

67. *видите які ви недобрі де я поставив пачку то має стояти а ви мені берете.*

О пів до 11-ої вернув і написав:

68. *дякую за ті менші чоколядки (заховувався тихо, щоб нікого не будити).*

29 падолиста 1922 р.

69. *видити які ви недобрі взялисьти мені данусю (чоколядка зникла ще перед вечером).*

70. *то ся ще ржю зів („Ся“ — це пес, якого навчили їсти чоколяди).*

71. *видити які ви недобрі кажете що я не хочу (нечитко).*

72. *видити які ви недобрі кажете що я не хочу зрадити і говорю неправду (Марійка півголосом замітила, що Василько не хоче зрадити Володка, котрий певно забрав чоколяду).*

73. *Завтра о тім часі що нині я по ту чоколядку (прийду — нечитко). (Вложено йому другу „Данусю“ і інші дарунки).*

74. *дякую вам за то все.*

75. *Я то все заберу нині в ночи а що зістане то завтра.*

76. *Я нині мушу бути до осьмої години бо я вчера так сказав (відійшов скорше).*

30 падолиста 1922 р

77. *я довше вчера не міг зістати бо мене Господь Бог закликав.*

78. *я нині буду тільки до 8 години Василько.*

Якийсь час перевертав книжки, а відтак висунув скринку, а в ній отворені 4 книжки. Коли ми ті книжки переглядали і думали, що він тим хоче щось сказати, стукнув при світлі два рази.

79. *я читав ті книжки Василько (по хвилі викинув Ebersa „Kleopatra“, Крашевського „Maleparta“).*

80. *я вже мушу іти бо мене Господь Бог закликав.*

1 грудня 1922 р.

81. дякую вам за данусю.

82. я вже знаю що ти мені хочеш дати (це наші- сав, заким Марійка принесла з другого покою яблуко. Крім цього вложено ще інші дарунки).

83. *возьміть* поскладайте мені ті всі дарунки на купку (це зроблено).

84. дякую вам за то що ви мені зробили.

85. дякую вам за то всео.

86. я нині буду до пів до 8 години (нечитко).

87. я нині буду до пів до 8 години.

88. Нечитко.

89. як у вас є осьма то у мене пів до осьмої (на питанне: Чому пише „відходжу о осьмій“, а відходить о пів до 8?)

90. я вас дуже *перепрашаю* що не можу довше (нечитко) але (нечитко).

2 грудня 1922 р. рано о 6 годині.

91. дякую вам за чекоядку і пісточка.

92. у нас нема ніколи ночі (на питанне: Чи в тебе тежер ранок?).

2 грудня 1922 р. вечером.

93. дякую вам за Миколая Василько (взяв медівник).

94. як я *вмирає* то я бачив по правій ангела а по лівій чорта (на питанне: Що бачив, як умирав?).

95. *Господь Бог казав мені вигнати звідси* (далі нечитко).

96. *чужого духа* (на просьбу написати виразно *по- слідні* два слова).

Підчас вистукування почав кидати книжки в сторону дверей, а коли ми питали, чи гнівається — стукав „*дру- гою* рукою“ ні.

97. *Господь Бог того духа склеєв до некла.*

3 грудня 1922 р.

98. дякую сам за яблочко.

Відтак викинув 1 банкову книжочку і другу з вершиками о. З.

99. возьміть собі ті книжочкє.

5 грудня 1922 р.

100. я нині буду до 7 години.

101. Василько Демчинський (на просьбу підписатись повним іменем).

102. дякую вам за то що ви мені дали (за подарки).

Присутні священники питали, чи можуть відправити Службу Божу за нього.

103. в п'ятницю (на питанне о. Осадци: Коли відправити Службу Божу?).

104. Коли отець Фінчинський схочуть (на йогож питанне).

105. в неділю (на питанне о. Козачевського).

6 грудня 1922 р.

В цей день вложено в скринку гарний кошочок з дарунками.

106. то що ви даєте то для Господа Бога Господь Бог вас за то поблагословить.

107. † Ісусе Христе (на просьбу це написати і на знак, що приходить в імени Ісуса Христа, а також на питанне в чийм імени приходить).

108. я вже мушу іти.

8 грудня 1922 р.

109. я вже собі данусю взяв.

110. ба Маріка і Попатинський дуже кричали і розмавляли (на питанне: Чому ти вчора не був?).

111. я прошу щоби люди сходилися а она виганяє вчерай вигнала Сірка.

Кілька карток даьше затратилося.

9 грудня 1922 р.

В цей день з'явилася якась інша душа, ніо зовсім инакше стукала і драпала пазорами і робила на всіх страшно вражінне так, що хотілось усім утікати. Присутні почали молитися — драпанне утихло, а прийшов Василько.

112. *то була обридлива душа* (на питанне: Хто це був?).

113. *я не хочу жадних досвідів* (о. Осадца питав, чи хоче, щоб приїхала Комісія. Він згодивсь, але поставив це умову).

114. *вона знов прийде* (зн. обридлива душа).

115. *ві не можете вигнати бо она.*

116. *бо Она пукотує* (на питанне: Як її вигнати?).

10 грудня 1922 р.

117. *закличте тут Марійку!*

118. *ваш тато є разом зі мною* (до п. Сірка).

119. *za to rani bardzo dziękuje* (для жандарма Захари, що приніс йому чоколяду і яблуко).

120. *ojsies rana jest razem zenna* (до ньогож).

12 грудня 1922 р.

121. *дякую вам за то все і вже більше мені нічо недавайти* (за нові дарунки).

122. *я німі не можу довше зістати.*

16 грудня 1922 р. (при Комісії).

123. *ви всі станьте коло дверей я бу* (нескінчено).

124. *ви всі станьте коло дверей.*

125. *закличте Попатинського*

126. *Нех вони знов мене викликають* (в цей день прийшли п. Бауерівни, які вже його раз у себе викликали без нашого відома, і він обіцяв їх до дому батька запросити. Вони прийшли по раз перший — і Бауерівна Г. писала на столику на папері кілька карток).

127. *я хочу писати на стлику* (і пішов до Бауерівної).

Інші дві відповіді на питанне під клятвою членів Комісії наведені в протоколі Комісії.

На богато питань відповідав дух стуканнем.

Так між тими відповідями (декотрі з них списані) на-
ходяться: що він є в небі, але тепер його Господь Бог зі-
слав на землю, а на землі не є небо; що на другім світі
все так є, як у катехизмі пише; що його Бог післав, аби
люди по війні навернулися. І т. ин.

*

Від часу відїзду Орд. Комісії (отже від 16. XII. 1922 р.)
дух „Василька“ зявився лише один раз, але без писання
і тільки на короткий час.

Літературно-Видавничий Інститут

„Добра Книжка“

== Львів, ул. Содова 4 ==

поручає отсі книжки:

	Основна ціна
Бандрівський Д.: — На ясний шлях — 1923 — поезії	1 00
Бесіє А.: — Малий Петрусь — з образками — 1923	0.35
Єргензен Й.: — Притчі — 1923	1 00
Костельник, Др. Г.: — Границі демократизму — соціяльна студія — 1919	3.00
Тойже: Ламання душ. — З літературної критики (І. Франко, В. Винниченко, П. Тичина) — 1923	2.00
Тойже: Народня (автокефальна) чи вселенська Церква? — 1923	0.50
Тойже: Пісня Богові — вічна драма чоловіка — 1922	1.60
Тойже: Помершій донечці — поезії — 1921	0.30
Тойже: Встань Україно! — Пісні неволі й визво- ління — 1918	1.00
Тойже: Шевченко з релігійно-етичного становища. Критична аналіза	1.00
Кузьмінський Д.: Діточа присяга — сценка для ді- точих театрів (на свято Шевченка)	0.25

Лімниченко В.: З війни — поезії — 1920	0.25
Тойже: Хуртовина — поезії — 1921	0.50
Лягерлеф С.: Легенди т. I. — 1922	0.50
Май К.: Воскресіння — оповід. з образк.	0.50
Тойже: Проклятий — оповід. з образк.	0.50
Тойже: Сердешня мати — оповід. з образк.	0.50
По Е. А.: Червона смерть і інші оповідання — 1922	0.50
Порадник що читати ч. 1. — 1923	0.30
Шторм Т.: Озеро Іммен — оповідання — 1923	0.60

та багато інших книжок. На бажання висилаємо цінник (о. ц. 0.30).

Ціни тут подані, це т. зв. „основні піни“. Щоби довідатися, скільки коштує бажана книжка, треба помножити „основну ціну“ через „множник“ Множник до 10 квітня 1923 р. є 4 000. Множник може змінитися; про його зміну довідається з часописів, або скажуть Вам про це в кожній книгарні.

При замовлюванні книжок треба все прислати гроші на поchtову оплату (по сто марок від книжки, однак найменше 1.000 мп.); при замовлюванні книжок за післяплатою треба прислати завдаток, бодай 5 000 мп.

Гроші просимо слати до Почтової Каси Ощадности у Варшаві на наше конто ч. 150.569 (М. Мох).

Всі посилки просимо адресувати:

ЛІТЕРАТУРНО-ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ

„Добра Книжка“

ЛЬВІВ, УЛ. СОДОВА 4.